Poštnina plačana v gotovini | Leto LVII. | V Ljubljani, v četrtek, dne 19. septembra 1929 | Št. 213 | St. 2 Din

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za inozemstvo 140 D

SLOVENEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ceneoglasov
1 stolp. petit-vrsta mali oglasi po 1·50 in 2 D, večji oglasi nad 45 mm višine po Din 2·50, veliki po 3 in 4 Din, v uredniškem delu vrstica po 13 Din
Pri večjem naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III. Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredništvo telefon št. 2050, upravništvo št. 2328

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6. Čekovni račun: Ljubljana štev. 10.650 in 10.349 za inserate, Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Strahote moderne vojne

Potek letošnjega zasedanja Društva narodov kaže odkritosčrno in resno prizadevanje vseh držav, da se v bodoče prepreči vsaka vojna. Bilo bi krivično temu prizadevanju odrekati idealne motive, brez dvoma pa so v našem samo v pridobivanje in množenje materialnih dobrin usmerjenem veku najbolj učinkoviti čisto realni razlogi, ki merodajnim voditeljem državnega življenja enostavno kažejo, da se vojna z modernimi sredstvi uničevanja več ne izplača. Ta nauk so politiki, finančniki in bankirji moderne Evrope posneli iz rezultatov minule svetovne vojne. Le-ta je po svojih čisto materialnih posledicah spravila vso Evropo v popolno gospodarsko zavisnost od ameriškega velekapitala, tako da tvorijo že danes nekdanji zmagovalci in premaganci enotno fronto in premišljajo, kako bi posledice vojne sporazumno likvidirali, se osvobodili varuštva Amerike in začeli obnovo Evrope s skupnimi napori.

Strah pred novo vojno je tako postal eden najvažnejših činiteljev mednarodne politike. K temu pa pride še en moment, ki je psihološko najjačji od vseh, namreč dejstvo, ki je danes z znastvene in vojnotehnične strani brezdvomno ugotovljeno, da bi bodoča vojna v svojih uničujočih učinkih brezprimerno prekašala preteklo svetovno klanje. Bodoča vojna bo namreč pretežno kemična vojna, vojna s kemičnimi sredstvi, ki bi v najogromnejši meri uničevala in iztrebljala ne samo razumna bitja, ampak tudi živalstvo in rastlinstvo, da ne govorimo o razrušenju bivališč, industrijskih stavb in drugih objektov. Sicer so gotovi krogi, ki so na vojni interesirani bodisi kot proizvajalci kemičnih vojnih sredstev bodisi kot pripadniki vojnega poklica, skušali zadnji čas publiko prepričati, da se uničevalni učinek teh sredstev »nekoliko« pretirava, toda objektivni znanstveniki nam dokazujejo nasprotno. Učinek strupenih plinov se ne pretirava, ampak je v resnico veliko hujši, nego si ga moremo predstavljati.

V tem oziru je najbolj interesantno tozadevno poročilo profesorja berlinske univerze dr. Nernsta na letošnjem mednarodnem inženerskem kongresu v Kjebenhavnu. Izjavil je, da so učinki modernih kemičnih vojnih sredstev tako strašni, da se ne bo našla ne država ne politik ali general, ki bi prevzel nase odgovornost, da jih prvi uporabi! Učenjak se je naslanjal na izid angleških vojaških zrakoplovnih manevrov 13. avgusta 1928. Vsa obrambna sredstva — obrežne baterije, obrambni protiaeroplanski topovi, obrambna letala in zvokomerne čete — so odpovedala in 75 napadalnih letal, ki so preletela obrežno črto ter se koncentrirala nad Londonom, bi bila v teku par minut spustila na mesto 22 ton **Diphenil-Clorarsena,** ki bi bil uničil najmanj polovico londonskega prebivalstva, to je okoli 4 milijone ljudi! (London z vsemi okoliškimi k njemu spadajočimi občinami ima 7,742.212 prebivalcev.) Zdaj pa pomislimo, da n. pr. francosko armadno poveljstvo lahko z enim brezžičnim poveljem spravi v akcijo ne 75, ampak 4000 letal! Obramba proti tolikim silam je praktično nemogoča, in če se mesto lahko gotovega števila letal ubrani, se ne more ostalih; vrhtega pa tudi na tla odstreljeno letalo okuži s strupom, ki ga nosi s seboj, vso okolico. Oba nasprotnika, ki drug na drugega pošljeta svoje letalske eskadre, se tako medseboj uničita; v par urah so izbrisana največja središča civilizacije in gospodarskega življenja. Sicer obstoja varstvo proti mnogim vojnim plinom v obliki mask. Toda že z organizatoričnega stališča je nemogoče preskrbeti vse prebivalstvo z maskami, ki vrhtega rabijo smotrene uporabe. Sta pa tudi najmanj dve vrsti plinov, proti katerim nobena maska nič ne pomaga. Tako imajo danes vse velike države tako zvani **Kakodyl - Isozyanid,** ki zastrupi v par trenutkih vse daleč okoli sebe, ne da bi se mogel človek s čimerkoli proti njegovemu učinku zavarovati. Angleški bakteriolog profesor Leonard Hill pa je osrečil svet z vestjo, da so iznašli strupen bacil, ki se da lahko kultivirati in od katerega 1 gram v obliki suhega toksina zadostuje, da umre več tisoč ljudi. Ta toksin učinkuje že, če se vdihava ali pa kot prašek pade v oči. Kaj bi bilo, vprašuje ta profesor, če bi letala začela metati na prebivalstvo kakega mesta ta strup? Vemo pa tudi, da je danes že praktično mogoče iz centrale dirigirati letala brez pilota v sovražnikovo deželo, da po preteku gotovega časa avtomatično izpraznijo nanjo določene količine plinastih in bakterijskih strupov.

Odgovorni državniki to vse seveda dobro vedo. Izpopolnitev vojnih sredstev je po moderni tehniki in kemiji dosegla tako stopnjo, da bi njihovo uporabljanje pomenilo uničenje tako napadenega kakor napadalca, konec civilizacije in kulture, opustošenje sveta v pravem pomenu besede. Vojna je danes izguba na celi črti, bi rekel oni, ki gleda na vse samo s stališča profita, in zato je navdušenje zanjo padlo tudi v onih krogih, ki so jo sicer direktno in indirektno podpirali. To je pripravna podlaga za delo onih, ki se borijo zoper vojno z idealnega stališča in skušajo v tem smislu vzgojiti zlasti mladino, kar je Briand sam označil kot najodličnejšo nalogo v delu za mir

Vprašanje regulacije Ljubljanice

Belgrad, 18. sept. (Tel. »Slov.«) Zastopnik ljubljanskega mesta, profesor Evgen Jarc, je bil danes sprejet v finančnem ministrstvu, kjer se je razgovarjal dolgo časa z merodajnimi činitelji, v prvi vrsti **glede regulacije Ljubljanice.** Ministrstvu je predočil nujno potrebo, da se končno vendar enkrat uredi to pereče vprašanje, nakar je dobil od ministrstva zagotovilo, da se bo v proračun postavila postavka za regulacijo Ljubljanice. Najprej pa morajo podati svoje mišljenje o tem predmetu vsi zainteresirani krogi. Te podatke naj zbere ljubljanska občina in jih pošlje finančnemu ministrstvu. Regulacija Ljubljanice bi se nato vršila postopoma.

Istotako je fin. ministrstvo obljubilo, da bo vprašanje carinarnice v Ljubljani v najkrajšem času rešeno ter da bo prišla v namen na lice mesta posebna komisija.

Načrt gozdarskega zakona

Seja vrhovnega zakonodajnega sveta

Belgrad, 18. septembra. (Tel. »Slov.«) Vrhovni zakonodajni svet je danes razpravljal o gozdarskem zakonu. Zakon deli gozdna tla v absolutna in relativna. Absolutna so tista, ki so sposobna samo za gojenje lesa, relativna pa tista, ki bi bila sposobna tudi za druge kulture. Na absolutnih tleh se mora vršiti pogozdovanje, na relativnih pa se lahko seka, toda samo s privolitvijo oblasti.

Zakon deli gozdove nadalje **v državne, samoupravne in zasebne,** ter navaja gozdnopolicijske predpise, govori o požarih in gozdnih škodljivcih. Tu je točno določeno, kako se morajo prijavljati slučaji gozdnih bolezni in kako je treba nastopati proti njim. Dalje vsebuje zakon **pogoje, pod katerimi se dovoli sekanje,** če se hoče gozd popolnoma posekati in napraviti goličavo. Za to je treba posebnega dovoljenja. Zakon določa, da se lahko prepove izkoriščanje gozdov, ako bi se nepravilno gospodarilo.

Nadalje vsebuje **zakon predpise o sestavi gozdnih načrtov,** ki jih je treba predložiti pristojni gozdarski oblasti. Za večje gozdne komplekse se mora za deset let naprej izdelati načrt za izrabljanje. Na manjša gozdna veleposestva se morajo nastaviti gozdarji, na večja pa gozdarski tehniki. Vse pritožbe, ki se imajo prijavljati po točno določenih policijskih predpisih, sprejemajo kot prva instanca okraji, kot druga veliki župani, kot tretja pa ministrstvo za gozdove in rudnike. Namen zakona je predvsem ta, da se uvede **pravilno gozdno gospodarstvo.**

Važno je določilo, da se **mora dovoliti pot po gozdu,** ako se nahajajo med gozdnimi parcelami drugovrstne kulture. Zakon bo veljal za državne in privatne gozdove. Osnutek je nov ter ga ministrstvo posameznim gozdarskim ravnateljstvom še ni predložilo. Vrhovni zakonodajni svet je danes kot prvi razpravljal o njem. Ministra za gozdove in rudnike je zastopal glavni gozdarski ravnatelj ing. Čmelik, ki je častno in toplo zastopal gozdarske interese. Kot član VZS je spregovoril tudi vseučiliški profesor iz Zagreba dr. Balen, ki je istotako pozdravil načrt ter poudaril njegovo potrebo, zlasti v času, ko poje sekira tudi v gozdovih, kjer to ni absolutna potreba. Dr. Balen je izjavil, da je načrt moderen in prikladen za naše gozdove. Jutri in pojutrišnjem se debata nadaljuje.

Zakon predvideva tudi ureditev pašnikov, definira pojm pašnika, napoveduje, kdaj bodo stopile določbe v veljavo in predvideva način gospodarstva na pašnikih. Zakon se opira na bivše gozdarske zakone v Avstro-Ogrski in Srbiji. Vpošteva stanje lastništva v današnjem obsegu v posameznih pokrajinah. V Srbiji, na Hrvaškem in v Bosni so zasebni gozdovi zelo majhni. Zakon celo otežkuje nadaljnjo delitev gozdov. Glavni avtor zakona je zagrebški vseučiliški profesor Ognjenović, pri podrobni sestavi pa so sodelovali tudi referenti ministrstva za gozdove in rudnike.

Vprašanje predvojnih dolgov urejeno

Zagreb, 18. sept. (Tel. »Slov.«) »Jutarnji list« prinaša iz Belgrada vest: »Kakor je doznal Vaš poročevalec iz zelo merodajne strani, se je vprašanje srbskih predvojnih dolgov uredilo na sledeč način: Na račun 2 in pol miljard predvojnih dolgov bo plačala jugoslovanska vlada 60 milijonov zlatih mark v letnih obrokih tekom 37 let iz reparacij, ki jih ima Jugoslavija dobiti z Nemčije.

Glavna skupščina srbskih kmet. zadrug

Belgrad, 18. sept. (Tel. »Slov.«) Danes se je v prostorih nove univerze vršila glavna skupščina Glavne zveze srbskih kmetijskih zadrug. Vodstvo računa, da se je udeležilo skupščine okoli 3000 zadružnikov in prijateljev zadružništva. Zastopano je bilo kmetijsko ter trgovinsko ministrstvo. Glavna zadružna zveza, Zveza nabavljalnih zadrug državnih uslužbencev, Srbska kmetijska družba, Narodna odbrana, Zadružna matica v Splitu ter belgrajska univerza po svojem rektorju dr. Čedi **Mitroviču** in profesorju **Arangjeloviču.** Najbolj zanimivo je bilo na skupščini stališče, ki ga je zavzelo kmetijsko ministrstvo do zadružništva. Kmetijsko ministrstvo ugotavlja, da se je po zedinjenju vršilo delo za napredek našega kmetijstva s pomočjo zadrug. Ravno zadružništvo je največ pripomoglo, da so se merodajni činitelji začeli zanimati za položaj kmeta. Zadružništvo je nadalje zbralo okrog sebe najboljše, najsposobnejše in najzavednejše može iz ljudstva. Delalo se je redno na to, da se načeloma zberejo v zadrugah najboljši elementi naroda. Kmetijsko ministrstvo želi, da bi **Privilegirana agrarna banka in zadružništvo** delovala vzajemno za napredek našega kmetijstva. Zadružništvo ima nalogo, da prevzame vlogo posredovalca med novo ustanovljeno banko in malim človekom ter da se potom zadružništva priskoči zadolženim kmetom na pomoč in se tako reši to kritično vprašanje. Kmetijsko ministrstvo opozarja na glavne določbe zakona za povzdigo kmetijstva. Ravno zadružništvo naj čim več pripomore, da bi se ta zakon oživotvoril. Zadružništvo postaja aktiven faktor pri delu za napredek kmetijstva. Zadruge pa so celo odločujoč faktor in ravno sedaj je prišel čas, da pokažejo svoje sposobnosti. V kratkem bo izšel nov zadružni zakon, ki bo odločil o vseh vrstah zadrug. Visok je etičen pomen zadružništva, saj v zadružništvu ne gre samo za denar, ampak tudi za medsebojno ljubezen in slogo. Kjer pa ljubezni in sloge ni, tam ni zadružništva. Temelj zadružništva je popolnoma drug, kakor n. pr. temelj delniških družb. Zato se lahko reče, da je zadružništvo jamstvo za boljši socialni položaj, ker se v njem ublažujejo socialna nasprotstva. Borbe v zadružništvu ni. Vsi zadružniki se morajo zavedati, da je le v slogi rešitev zadružništva.

Skupščino so pozdravili tudi zastopnik Glavne zadružne zveze ing. Varga v imenu njenega predsednika **dr. Korošca,** poleg tega pa je bilo izrečeno še mnogo drugih pozdravov in čestitk.

Na dnevni red je prišlo tudi **poročilo anketnega odbora.** Svoječasno so so se namreč pojavile v zvezi nekatere nepravilnosti in je anketni odbor ugotovil, da je osrednji odbor **potrošil 2,800.000 Din več,** kakor je bilo potrebno. O tem poročilu se je razvila živahna debata, ki je bila mestoma zelo, zelo burna. Slišali so se klici, naj se dotični enostavno zapro, ker je že skrajni čas za to. Bivši zemljoradniški poslanec **Lazić** je imel dolg govor, ki je izzvenel zelo ostro in je bil simpatično sprejet. Razumljivo je, da se je na skupščini razpravljalo tudi o korakih, ki jih je treba storiti, da bi se kmetijstvo rešilo trenutne krize, v katero je zašlo radi silnega padca pšeničnih cen. Ob 2 se je zborovanje zaključilo, popoldne pa se je debata nadaljevala. Občni zbor in kongres srbskih kmetijskih zadrug bo trajal še jutri.

„Grof" Pyelik aretiran v Parizu

Zagreb, 18. sept. (Tel. »Slov.«) »Grof« Pyelik-Inna, po domače Martin Maratović, kramar iz Splita, je bil po poročilu našega pariškega poslaništva snoči v Parizu aretiran in prevaden v preiskovalni zapor, kjer ga bodo obdržali, dokler zagrebška policija ne pošlje o njem vsega obtožilnega materijala. Maratovića bo pariška policija nato **izročila našim oblastem.**

Poleg že javljenih novih tatvin se zdi, da je »grof« Pyelik-Inna ukradel tudi dragocen zlat kelih. Vest, ki jo je kot prvi prinesel »Slovenec«, da je namreč Maratović nameraval ustanoviti informativni list, se potrjuje. »Novosti« javljajo iz Pariza, da je Maratović nameraval s tem listom nastopiti proti »Tipografiji« in »Jugoštampi« in da je za to že pridobil nekatere časnikarje.

Seja ekonomsko-finančnega odbora

Belgrad, 18. sept. AA. Na današnji seji ekonomsko-finančnega komiteja ministrov je bilo odobrena revizija dolgoročnih pogodb s temi šumskimi podjetji in tvrdkami: Jela, Ustiprača, Turič in tovariši, Rad. M. Dobričić, Bosna-Boa, Rujevac, Samarič in Gišak. Seji je prisostvoval tudi minister za šume in rudnike dr. Anton Korošec z načelnikom oddelka za eksploatacijo, Miletičem. O reviziji ostalih dolgoročnih pogodb se bo sklepalo na prihodnjih sejah ekonomsko-finančnega komiteja ministrov.

Demanti

Belgrad, 18. sept. AA. Z ozirom na vest Telegrafske unije in lista »Vremena« z dne 17. septembra o ponovnem sestanku med dr. Marinkovičem in Burovom kakor tudi o dozdevnih pogajanjih, ki so se pri tej priliki vodila, smo pooblaščeni izjaviti, da tega ponovnega sestanka med obema ministroma sploh ni bilo.

Razprava proti Diniću

Belgrad, 18. sept. AA. Davi ob 8 se je v državnem sodišču za zaščito države nadaljevala razprava proti Dragutinu Diniču, ki je obtožen špijonaže. Razprava je bila tajna. Strokovnjaki in obtoženec so se izjavili o posameznih vprašanjih, nakar je državni tožitelj stavil svoj končni predlog, vztrajajoč pri svoji obtožnici v celoti, češ, da je Dinič kriv zaradi vseh treh dejanj špijonaže, kakor tudi za tri dejanja podkupovanja. Ta tri dejanja pa je sodišče že včeraj izvzelo iz svoje pristojnosti. Branitelji obtoženca so predlagali nove dokaze in nove priče, kar pa je sodišče odklonilo. Razprava je bila ob 13.20 prekinjena in se bo nadaljevala jutri dopoldne.

Zopet železniška nesreča

Zagreb, 18. sept. (Tel. »Slov.«) Ponoči ob 2.40 je na progi Zagreb—Osijek med postajama Suho polje in Čabuna tovorni vlak, prihajajoč iz Osijeka, naletel na vagone, ki so stali pred postajo. Pri udarcu je bila lokomotiva in 7 vagonov težko poškodovanih. Tudi proga je precej trpela ter so morali promet ustaviti. 5 železničarjev je težko, 1 pa lahko ranjen. Osebni promet se je vršil s prestopanjem.

Program turneje „Glasbene Matice"

Belgrad, 18. septembra. (Tel. »Slov.«) V Belgradu se mudi član ljubljanske Glasbene Matice Mahkota. Prispel je v Belgrad, da bi organiziral turnejo ljubljanske Glasbene Matice po Franciji. Danes se je zglasil v ministrstvu za socialno politiko ter ga obvestil o programu Glasbene Matice. Program je izdelan v skladu z izseljeniškim komisarijatom v Parizu. Dobil je zagotovilo, da bo ministrstvo za socialno politiko dalo podporo za tri koncerte, ki jih bo Glasbena Matica brezplačno priredila v slovenskih oziroma jugoslovanskih naselbinah v Franciji. Mahkota je tekom današnjega dneva obiskal tudi druga ministrstva, da bi se na ta način čim bolje organizirala turneja Glasbene Matice.

Belgrajske vesti

Belgrad, 18. sept. AA. Predsednik ministrskega sveta in minister notranjih del general Peter Živković se je davi vrnil v Belgrad.

Dr. Dušan Letica, pomočnik finančnega ministra, se nahaja na nadzorovalnem potovanju. Trenutno se mudi v Cetinju, kamor je prišel iz Skoplja.

Delavske zahteve pri reviziji soc. zakonodaje

Delavske zbornice so dobile od ministrstva za socialno politiko poziv, da predlože svoje mišljenje k reviziji sedanjih zakonov o zaščiti in zavarovanju delavcev in o Inspekciji dela. Z ozirom na to je poslalo Centralno tajništvo delavskih zbornic ministrstvu odgovor, kojega glavne točke so te:

Kdo zahteva revizijo

Predvsem moramo opozoriti, da je revizijonistična akcija s ciljem poslabšanja obstoječe socialne zakonodaje prihajala vedno od strani poslodavskih organizacij in njihovih zbornic. Ta revizija se zahteva pred vsako primeno zakonov in brez kakršnegakoli dokaza, da je v resnici potrebna. Zahteva se enostavno iz namere, da se ne prizna zaščita slabejšim, ki je v javnem interesu. **Delavske organizacije in delavske zbornice principijelno odklanjajo vsako revizionistično akcijo.**

Rezultati socialnih zakonov so najpovoljnejši.

Mora se reči, da je od vseh ustanov v naši **državi pokazala socialna zakonodaja do danes relativno najboljše rezultate.** Vzporedimo rezultate agrarne ali šolske zakonodaje ali katerekoli druge panoge državne delavnosti z izjemo armade, pa naj se nam pokaže, katere so tiste ustanove, ki so dale plodnejše in boljše rezultate, kakor pa jih je dalo ministrstvo socialne politike in narodnega zdravja in ustanove, ki spadajo v njegov delokrog? Mar naj pustimo vnemar rezultate, katere je dala desetletna zaščita stanovanjskih najemnikov, zaščita invalidov, zavarovanje delavcev, pri katerem je zainteresiranih okoli dva milijona prebivalcev, ali rezultate delavnosti delavskih zbornic, inspekcij dela in delavskih strokovnih organizacij? Z izjemo armade je to tudi edina oblast unificirane državne uprave.

Za načelno enotnost socialne zakonodaje.

Zahtevamo načelno enotnost socialne zakonodaje! Splošna načela delavske zaščite, delavskega zavarovanja, inspekcije dela in higijenskih predpisov morajo biti postavljena v splošnih zakonih, ki naj veljajo za vse stroke delavcev in nameščencev v zasebnih in javnih podjetjih. Iz teh razlogov zahtevamo, **da je ministrstvo socialne politike centralni državni organ celokupne javne zaščite delavcev in nameščencev vseh strok** in da v tem pogledu preneha pristojnost drugih ministrstev. Predvsem opozarjamo, da mora to veljati za rudarsko in za železničarsko pomožno osebje, ki se nahaja danes v pogledu zaščite in zavarovanja izven pristojnosti ministrstva socialne politike.

Kateri novi zakoni so potrebni.

Delavske zbornice so mnenja, da so potrebni še sledeči zakoni ali pa odredbe v okviru sedanjega zakona o zaščiti delavcev:

1. **O vajencih** radi regulacije njihove posebne zaščite ureditve njihove strokovne izobrazbe, strokovno nadaljevalnega šolstva, regulacije števila vajencev pri posameznih mojstrih itd.
2. **O kolektivnih delovnih pogodbah,** njih registraciji in njih pravnem značaju in učinku.
3. **O posredovanju pri sporih** radi delovnih pogojev.
4. **O sodstvu** po posebnem postopku v sporih, ki nastajajo iz delovnega razmerja.

Osemurnik in podaljšanje delovnega časa.

Izkustvo je pokazalo, da so predpisane sankcije za prekršitev zakonitih predpisov, posebno denarne kazni zelo slabe in da bi jih bilo treba vsekakor **poostriti.** Izkustvo je nadalje pokazalo, da so inspektorji dela često dajali dovoljenja za podaljšanje z zakonom predpisanega delovnega časa, ki je bilo vedno spremljano z znižanjem delavskih mezd in so delavci tako delali za isto mezdo deset, namesto osem ur. Podaljšanje delovnega časa je tako važna stvar, da bi taka dovoljenja mogel dajati v izjemnih slučajih edino le **minister socialne politike** po zaslišanju delavskih in delodajalskih zbornic in po predhodnem pristanku delavcev in pod pogojem, da delavske mezde ne smejo biti kakorkoli znižane.

Letni dopusti.

Od novih ustanov bi bilo treba urediti z zakonom letne plačane dopuste za vse vrste delavcev in nameščencev z ozirom na število let, prebitih na delu.

Zaščita delavskih zaupnikov.

Delavski zaupniki so z dosedanjim zakonom zelo slabo zaščiteni. Trebalo bi predpisati evidentiranje delavskih zaupnikov in jih zaščititi za slučaj odpusta in redukcije.

Borze dela naj ostanejo samostojne!

Oddelek sedanjega zakona o zaščiti delavcev, ki govori o državnih borzah dela, obče ni bil uveljavljen radi tega, ker dosedaj niso bili nikdar predvideni državni krediti za borze dela. Radi tega so se v praksi v nekaterih večjih mestih osnovne paritetne borze dela iz sredstev delavcev in poslodavcev izkazale v glavnem dobro. Mislimo, da z upostavljanjem čisto državnih borz dela v naših prilikah ne bo nič in da more ta oddelek v zakonu odpasti. Vendar je treba borzam dela vsekakor zasigurati izvestno državno subvencijo, kakor tudi subvencijo samoupravnih oblasti, zlasti pri večjih obustavitvah produkcije. V ostalem je treba, **da ostanejo borze dela na dosedanjih osnovah kot samostojne samoupravne in paritetne ustanove,** pri upravljanju svojih poslov nevezane ne na delavsko zavarovanje, ne na delavske zbornice. Prav tako je potrebno, da se prispevki za borze dela plačujejo tudi od rudarjev in železničarjev.

Za uspešno inspekcijo dela.

Sedanji zakon o inspekciji dela je v glavnem dober. Nesreča je samo v tem, da imajo inspektorji dela zelo malo materielnih sredstev na razpolago. Radi tega je tedaj brezpogojno nujno potrebno **povečati število inspekcij in inspektorjev in uvesti inspekcije za mornarje, za rudarje in železničarje. Naredbe inspekcije dela morajo biti brezpogojno obvezne za podjetja** in da more njih neupoštevanje imeti za posledico tudi odvzetje pravice do obratovanja. Načrte podjetja in obratov v pogledu varnosti naj ocenjujejo inspekcije dela. Inspektor dela naj zavzema stopnjo visokega državnega uradnika z nezavisnostjo in stalnostjo v službi.

Zasedanje Društva narodov

Prva seja novega Sveta D. N.

Ženeva, 18. septembra. (Tel. »Slov.«) Svet Društva narodov, spopolnjen po novih volitvah, se sestane prvič jutri popoldne. Na dnevnem redu je zopet madjarsko-romunsko optantsko vprašanje. Angleški zunanji minister Henderson, ki je sedaj poročevalec za to zadevo, bo stavil predlog, da se zadeva odgodi na januarsko zasedanje, da se s tem da obema strankama prilika, da se sporazumeta direktno.

Vprašanje finančne pomoči napadenim državam odgodeno

Ženeva, 18. septembra. (Tel. »Slov.«) Predlog za finančno pomoč Društva narodov onim državam, ki so postale žrtev napada, bi se imel še v tekočem letu končno sprejeti po posebnem načrtu o tozadevni konvenciji. V teku posvetovanj tretje komisije pa se je izkazalo, da obstojajo tako veliki pomisleki proti takojšnji rešitvi, da je bil danes v komisiji sprejet skupni predlog grškega delegata Politisa in grške delegacije, ki meri na to, da se načrt odgodi za delj časa, najbrže za eno leto. Najprej se ima preiskati zveza med finančno pomočjo in med razorožitvijo, potem pa naj se revidira tudi tehnika dovoljenja posojil in kontrole, da se potem načrt dostavi vladam in posebni konferenci vlad ali pa XI. zasedanju Društva narodov. Tretja komisija je sprejela tudi nov predlog lorda Roberta Cecila, ki se naslanja na že stavljene nemške predloge glede preprečenja vojne in ki so med tem časom postali vzorec za pogodbo, ki naj se priporoča državam za sprejem.

Pakt D. N. in Kellogov pakt

Ženeva, 18. septembra. AA. Komisija za pravna vprašanja Društva narodov je danes razpravljala o vprašanju, kako spraviti v sklad pakt Društva narodov s Briand-Kellogovo pogodbo proti vojni. Gre predvsem za vprašanje onih določb pakta Društva narodov, ki dopuščajo v gotovih okolnostih vojno.

Anglija sklicuje konferenco petih pomorskih držav

Pariz, 18. sept. (Tel. »Slov.«) Kakor poroča »Petit Parisien«, je MacDonald že včeraj zvečer v razgovoru z londonskimi poslaniki Francije, Italije in Japonske sporočil, da se bodo razposlala vabila na konferenco petih pomorskih držav za razorožitev na morju. Obenem je naglašal, da nova konferenca ne bo nič drugega kot nadomestilo za konferenco, ki je bila svoječasno na washingtonski konferenci določena za leto 1931.

Pariz, 18. sept. (Tel. »Slov.«) Napoved, da bosta sedaj Anglija in Amerika skupno razposlali vabila za novo pomorsko konferenco v Londonu, se izjavlja, da je to povabilo s kratkim rokom do januarja 1930, ki vrhu tega vsebuje še vsa mogoča politična nasilna sredstva, nezaslišano in da anglo-saksonske države na ta način ne smejo postopati s povabljenimi vladami Francije, Italije in Japonske. Popolnoma nemogoče je, vsaj glede Francije, da bi se mogla pokoriti takemu ultimativnemu povabilu, ko se ne more vsaj poprej sporazumeti z Italijo in Japonsko o načelih. »Temps« protestira danes v svojem uvodniku predvsem proti temu, da se je vabilo že razposlalo, preden sta se Anglija in Amerika v resnici že sporazumeli. Obenem pa označuje za popolnoma nesprejemljivo, da bi se obe anglo-saksonski državi najprej med seboj do konca zmenili, potem pa enostavno zahtevali od povabljenih držav, da na ta sporazum pristanejo.

Zveza bombnih atentatorjev z vojaškimi krogi

Berlin, 18. septembra. (Tel. »Slov.«) V zadevi bombnih atentatov je danes komunistična »Rote Fahne« objavila nekatera razkritja. Objavila je dobesedno in v slikah pisma, ki dokazujejo **zveze krogov bombnih atentatorjev s posadko nemškega Reichswehra v Lübecku in z vojnim ministrstvom samim.** Prvo objavljeno pismo je naslovljeno na atentatorja Weschkeja. V tem pismu prosi neki Jansen za razgovor z Weschkejem v Itzehoheu. Pri tem navaja, da se lahko posluži telefonske številke nekega majorja Tiedemanna v Lübecku. Po trditvi »Rote Fahne« ta Jansen ni nihče drugi, kakor major Tiedemann. Drugo pismo je naslovljeno na generala Reichswehra, barona Hammerstein-Equorda, brata šefa personalnega oddelka v vojnem ministrstvu, ki je sedaj na službenem potovanju. Pošiljatelj pisma je Viljem Gaza z viteškega gradu Möser pri Magdeburgu. Pismo je datirano s 26. aprilom ter se v njem navaja, da mora Reichswehr storiti vse, da čim preje pripravi predsednika republike do tega, da poveri diktaturo kakemu generalu, ker samo general more državo zopet spraviti v red.

Francosko-italijanska špionažna afera

Pariz, 18. sept. (Tel. »Slov.«) Pariški listi poročajo danes o novi vohunski aferi s francosko-italijanske meje. Pred dvema mesecema se je prijavil v Nizzi italijanski častnik Luigi Rizzi pri francoskih vojaških oblastih in tam izjavil, da je v prepiru oklofutal svojega polkovnika, radi česar mu po italijanskih vojaških zakonih preti smrtna kazen. Zato je dezertiral in se hoče vpisati v francosko tujsko legijo. Takoj je dobil denar za vstop v tujsko legijo, potem pa je zamudil, prijaviti se v zbirališču v Marseillu. Sedaj so se začele oblasti zanimati za tega častnika ter se je ugotovilo, da je v italijanski vohunski službi in se dal vpisati v tujsko legijo samo zato, da bi bolj prikril svoje delovanje. Iskali so ga zastonj. Pred tremi meseci pa se je sam javil policiji v Chamberyju, od koder so ga odposlali v Marseille za tujsko legijo. V Marseillu se mu je posrečilo pobegniti iz zbirališča, ter je ušel čez italijansko mejo.

Seja avstrijske vlade

Dunaj, 18. sept. (Tel. »Slov.«) Pod predsedstvom državnega kanclerja Streeruwitza, ki se je včeraj vrnil iz Ženeve, je bila včeraj seja ministrskega sveta. Poročevalci legislativnega oddelka kanclerjevega urada so poročali o zakonskih novelah za spremembo ustave, o katerih bo ministrski svet razpravljal v najbližjem času.

Vzroki padca avstrijskih papirjev

Dunaj, 18. septembra. AA. Na današnji seji finančnega odbora je socijalnodemokratski poslanec Eisler govoril o političnem položaju v Avstriji ter trdil, da je padec tečajev avstrijskih vrednostnih papirjev v zvezi s sedanjim političnim položajem. Minister financ Mittelberger je v svojem odgovoru obrazložil, da je padec tečajev vrednostnih papirjev po njegovem mnenju v zvezi s pomanjkanjem denarja, kar povzroča, da se prodajajo vrednostni papirji za znižane cene. Minister financ je končno pristavil, da so bili tečaji avstrijskih vrednostnih papirjev previsoki in da so se sedaj vrnili v svojo normalno vrednost.

Heimwehr grozi

Dunaj, 18. sept. (Tel. »Slov.«) Voditelji Heimwehra so danes izdali senzacionalno objavo pod naslovom »Zadnje svarilo«. Očita se strankam, da med seboj barantajo ter pravi: Heimwehr absolutno ne bo trpela takega barantanja in odklanja, da bi svoje sile drobila v parlamentarnem besedičenju. Če vlada ni sposobna, da izvrši svojo nalogo, naj enostavno odstopi. Oklic svari vse stranke, naj se ne zoperstavljajo mladi in močni organizaciji Heimwehra. Štirje nastopi Heimwehra dne 29. septembra imajo globlji pomen. Napoveduje se, da se bo pritisk Heimwehra ojačil, tako da noben politik ne bo mogel več napačno razumeti resnosti položaja. Zadnje svarilo se glasi: **Čas je kratek. Kazalec kaže na 12. Stranke se svarijo zadnjič.**

Sprememba v čsl. vladi

Praga, 18. septembra. (Tel. »Slov.«) Ministrski predsednik Udržal je danes podal demisijo kot vojni minister. Predsednik Masaryk je nato imenoval za vojnega ministra agrarnega poslanca dr. Viškovskega, ki je že v starem avstrijskem parlamentu zastopal volilni okraj Tabor in ki je pripadal drugemu Švehlovemu kabinetu kot pravosodni minister ter bil potem predsednik glavnega agrarnega urada.

Dunajska vremenska napoved. Vzhodni rob Alp: Večinoma jasno. Ponoči hladno. Živahni vzhodni vetrovi. Severne Alpe: Vedno bolj oblačno. Južni vetrovi. Južne Alpe: Počasno poslabšanje vremena.

10letnica zavzetja Reke

Rim, 16. septembra.

Proslava desetletnice D'Annunzijevega pohoda na Reko je bila nenavadno velikopotezno organizirana. Dan ji je bil vsedržaven značaj in njeno središče je bilo prenešeno s Primorskega v Rim. Proslava je dosegla svoj višek z govorom glavnega fašističnega tajnika Turattija na legijonarje in fašiste, zbrane v koloseju. Časopisje je poskrbelo, da se javno mnenje po vsej Italiji primerno pripravi na slovesnost; prikazalo je D'Annunzijev čin v novi fašistični luči kot »izraz volje po moči in veličini italijanskega plemena«.

D'Annunzio, predhodnik fašizma, ni danes več osamljen, za seboj ima »novo Italijo, ki je obračunala z omahljivci, kakor so bili Nitti, Giolitti in Sforza, in je danes na pohodu«. »D'Annunzijeva klavzura ob Gardskem jezeru,« piše neki fašistični list, »se danes še ustavlja bridkosti spominov na ubita Gullija in Rossija, a čas jo bo zlomil. Ves Jadran, ki pripada bodočnosti, odmeva v tem pričakovanju, posebno tam, kjer se rane ne celijo in jih znova odpirata grenko morje in nesramnost obsedenega tujca, ki smo ga rešili preko teh voda. Usoda se nagiba k nam z železno gotovostjo. V proslavi pohoda na Reko vidimo tudi obljubo...« »Čast legijonarjem in njihovemu poveljniku«, navaja »Popolo d'Italia« iz nekega Mussolinijevega govora; »čast tistim, ki se vrnejo in tistim, ki se več ne vrnejo: ti so ostali, da stražijo Snežnik in da kažejo na Dinarske Alpe.«

Društvo »Societa Dalmatica« v Trstu je dalo objaviti v listih naslednji proglas:

»Bratje Italijani! Kakor na dan pohoda legijonarjev dvigajo danes Dalmatinci proti nebu modri plamen Primorja. Iz Reke, ki se je povrnila v domovino, gledajo na neodrešena mesta Šibenik, Split in Dubrovnik. Strelski jarki ob Kvarneru so še poškropljeni s krvjo in čakajo na nov udar. Ne pozabite, bratje, da je vsa Dalmacija italijanska zemlja, ne pozabite bolestnega krika beneških mest pod udarci tujih orožnikov! Napoved reškega legijonarja (D'Annunzia) je naša obljuba, naša prisega. Neodrešeni bratje, pohod legijonarjev se ni ustavil ob Kvarneru. Če se na meji Italije razvije nova fronta, bo tudi tedaj plamen treh leopardov (grb Dalmacije) na čelu prvega navala in z nami bodo prostovoljci iz l. 1915. in 1919., mrtvi in živi, in Rismondova prisega bo zopet še bolj krepko zadonela.«

Iz proglasa društva italijanskih prostovoljcev razberemo, »da je D'Annunzijev pohod z zavzetjem Reke poroštvo vsem neodrešenim bratom ob italijanskem Jadranu. Današnja proslava naj bo znak življenja; kajti še bomo vihteli s strastnim krikom dalmatinsko zastavo in zasadili jo bomo poleg italijanske na robove, ki jih je postavila narava, da označi narodom vsega sveta pravice rimljanskega plemena. Split!«

*

Besede so jasne in komentar odveč.

Anglija podpiše fakultativno klavzulo

Ženeva, 18. sept. (Tel. »Slov.«) Dne 21. septembra popoldne ob 3 bo Anglija z vsemi svojimi dominioni, razen Irske, podpisala tako zvano fakultativno klavzulo. Irska jo je podpisala že prej.

„Zeppelinov" polet nad Nemčijo

Friedrichshafen, 18. sept. (Tel. »Slov.«) Zrakoplov »Zeppelin« se je zvečer vrnil s svojega drugega potovanja po Nemčiji ter je ob 7.24 zvečer gladko pristal v Friedrichshafenu po 27urni vožnji nad Nemčijo. Potniki so izjavili, da so bili z lepo vožnjo nad vse zadovoljni.

Vulkan Mont Pelé začel zopet delovati

Pariz, 18. sept. (Tel. »Slov.«) Vulkan Mont Pelé na otoku Martinique-u na francoskih Antilih je zopet začel delovati. V bližini mesta Saint Pierre se je odprlo na vulkanu novo žrelo, 50 m široko, iz katerega neprestano uhajajo strupeni plini. Oblasti so morale izprazniti mesta Saint Pierre in vas Mornerouge. (Vulkan Mont Pelé je 1350 m visok. Dne 8. maja 1902 je s svojim izbruhom čisto razrušil mesto S. Pierre.)

Drobne vesti

Atene, 18. sept. (Tel. »Slov.«) Neki odpuščeni gozdni uradnik je včeraj opoldne ustrelil dva ravnatelja kmetijskega ministrstva, ko sta opoldne zapuščala svoj urad.

Saarbrücken, 18. septembra. (Tel. »Sl.«) Požar v podzemeljskih rovih v rudniku Petit Rosellesu traja še vedno. Bati se je novih eksplozij. Uprava namerava ogrožene rove zaliti z vodo.

Sportna vest

Maribor, 18. V četrtek 19. t. m. nastopita tu v tennis-igri nemški državni prvak l. 1929 gospod Frenz in njegov partner Scholz proti našim igralcem: Hiclu, Lairerju in dr. Blankeju ter bodo izvedli nekaj ekshibičnih iger. Tekma se začne ob 15. uri na igrišču SK Rapida. To je po gostovanju dunajskega Cottage-kluba druga športna senzacija za Maribor.

Kaj je novega

Veličasten spomenik vojnim žrtvam

Dolenja vas pri Ribnici, 16. sept.

Odkritje vojnospominske kapele in spominskih plošč padlim vojakom se je preteklo nedeljo vršilo v Dolenji vasi zelo slovesno. V mogočni procesiji so štirje bivši vojaki nesli na okrašenem nosilu lep kip sv. Roka v novozgrajeno kapelico sredi vasi. Župnik Škulj v kratkem nagovoru opiše zgodovino župnije od leta 1788. čije prva podružnica in prva farna cerkev je stala na mestu, kjer je sezidana nova kapela. V spomin 100 letnice posvečenja sedanje farne cerkve se je zgradila sedanja kapelica ob 10 letnici svetovne vojne, ki zato nosi znak vojnospominske kapele — dve lepi marmornati plošči z napisi 34 padlih župljanov v svetovni vojni in slike 28 izmed njih. Bivši vojni kurat g. Bonač v pretresljivem govoru, ki je mnogoštevilno množico domačinov in okoličanov ganil do solz, slika lepoto ljubezni do padlih vojakov-domačinov. Nikdo navzočih ni ostal brez solz, ko je govornik v lepem govorniškem zanosu odkril lepi plošči, ki so jih navzoči pozdravili z globokim vzdihom. Poleg imamo pa slike padlih domačinov (28). Župnik Škulj je nato posamne padle domačine imenoval s kratkim opisom življenja in bojnega polja, kjer je padel ali umrl v ujetništvu. Na prvem mestu stoji ime nadebudnega mladega pesnika † Fr. Zbašnika. Med ostalimi imeni vidimo † Ivana Merharja, profesorja v Trstu in jurista † Al. Ilca. Po sv. maši v novi kapelici za padle domače vojake se je odpela pred kapelico Libera z mrliškim zvonenjem. Po izvršenem opravilu se je ljudstvo drenjalo v kapelo in k slikam sredi rož, s katerimi je bila vsa kapela krasno okinčana, spredaj pa dva mlaja s črnimi zastavami.

Popoldne je bila prireditev v Društvenem domu — pesmi Oj Doberdob in Nebo žari je prav lepo prepeval domači pevski zbor pod vodstvom gosp. Mariniča, gosp. Pahole je bližje opisal domačega pesnika Zbašnika, deklamacije in jedrnat govor gosp. Bonača o nalogi in ciljih Zveze vojakov iz svetovne vojne. Šolski upravitelj gosp. Vončina je pa slikal gorje podjarmljenih Slovencev v Italiji. Prizor dr. Kreka: »Fantič, le gori vstani« je zaključil celodnevno prireditev, ki je nenavadno lepo in blagodejno vplivala na vse udeležence.

Nova šola v Zgornji Šiški

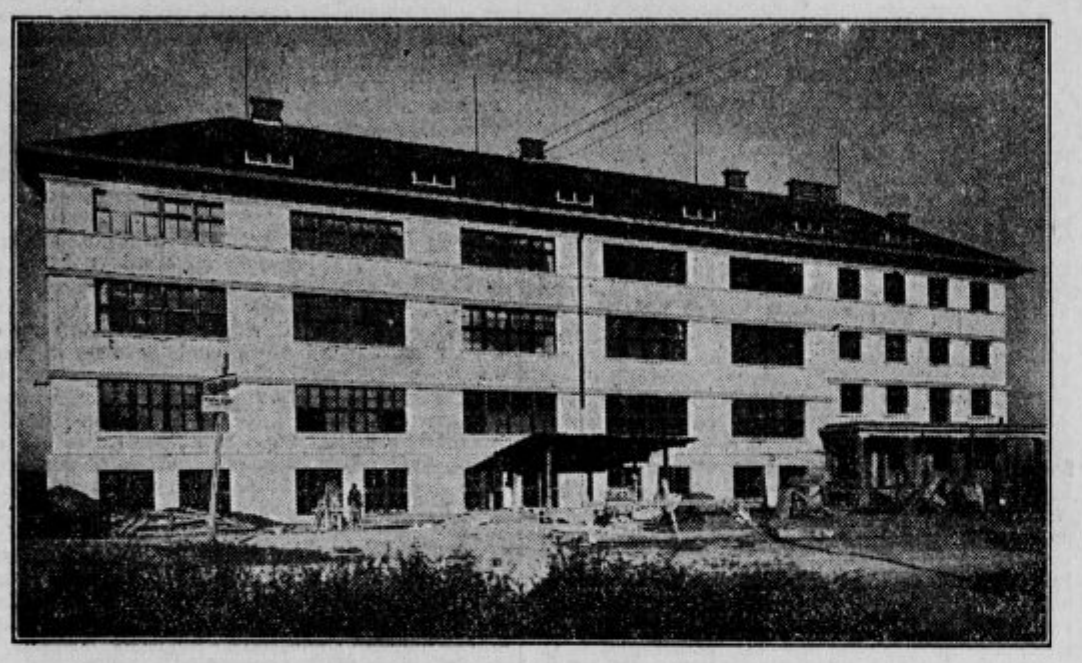

Pričujoča slika nam nudi sijajen pogled na to novo kulturno zgradbo v neposredni okolici Ljubljane, ki je po svoji zamisli in izvedbi edinstvena.

Zgornja Šiška je predmestna občina, ki ima mnogo smisla za splošne narodne in kulturne zadeve. Pred 4 leti je občinski odbor Zgornje Šiške sprejel in odobril predlog župana g. Zakotnika, da se v občini zgradi novo moderno poslopje za ljudsko in za bodočo meščansko šolo. Predlog gospoda župana je obsegal tudi misel, da se za izdelavo načrta za novo šolo naprosi mojster Plečnik.

Nato sta po zamisli mojstra Plečnika načrt za šolsko poslopje napravila njegova učenca ing. Suhadolc in ing. Navinšek. Lani septembra se je poslopje začelo zidati. Zidavo poslopja je prevzela Stavbna družba v Ljubljani, dočim je stavbno vodstvo v rokah ing. Suhadolca ter pod stalnim nadzorstvom prof. Plečnika. Ing. Suhadolc je znan po tem, ker je on delal tudi načrte za novo cerkev v Šiški.

Tekom zime in letošnjega poletja je stavba tako napredovala, da je zidovje, streha, zunanja oprema sob in hodnikov, stranišč (vrata, okna itd.) povsem dozidano ter bo poslopje najbrž že do 1. oktobra povsem izgotovljeno. Zidarji, kamnoseki in drugi obrtniki se pridno sučejo po sobah in hodnikih tega mogočnega poslopja ter izvršujejo zadnja dela.

Šolsko poslopje v Zgornji Šiški napravlja že od daleč in na vsakogar mogočen vtis. Že površen pogled na stavbo prepriča vsakogar, da je nova zgradba tudi v arhitektonskem oziru nekaj posebnega. Velika okna, mogočen portal v ospredju stavbe na desni, kjer bo glavni vhod, lepi napisi na zunanjem zidovju visoko pod robom strehe okrog in okrog stavbe, — vse to poveličuje to novo hišo izobrazbe in prosvete ter jo napravlja že na prvi pogled in od zunaj domačo, prikupljivo.

Nič manj ni zanimiva notranjost stavbe. Od dosedanjih šol se razlikuje po tem, da je vse urejeno le z ozirom na praktično potrebo učencev in šole kot take. Vsak prostor je izrabljen, vsa svetloba je izkoriščena. Skupno bo v novem poslopju 16 učnih sob. Vse so prostorne, zračne, solnčne. Spodaj bodo šolske delavnice ter kopalnice za otroke.

Nekaj posebnega je notranje glavno stopnjišče ter hodniki. Na mogočnih stebrih sloni vse, stopnjice so široke ter vodijo naravnost. Hodniki so dvakrat širši od vseh dosedanjih hodnikov. S hodnika je mogoč pregled vseh sob, široka okna pa nudijo solncu prost dostop v hodnik. Na širokem hodniku drugega nadstropja bo zgrajena lična kapelica in altar za šolska opravila.

Na moderen način so zgrajena tudi stranišča. Dohod k njim je rešen na nov enostaven način, ki loči obsežen prostor v dvoje ločenih oddelkov.

Poslopje je zgrajeno tako, da nudi poseben vhod k stanovanjem učiteljstva. Vendar je to posebno stopnjišče v vsakem nadstropju zvezano z glavnih hodnikom in z vsemi učnimi sobami v hodniku. To posebno stopnjišče tudi sicer nudi skozi lična, okrogla okna vsak čas vpogled na glavni hodnik in na učence, ki bodo tako pod stalnim nadzorstvom, tudi takrat, ko bo vsakdo mislil, da je brez skrbi.

Kakor rečeno, bo poslopje popolnoma dozidano že do 1. oktobra letos. Takoj potem bo izročeno svojemu namenu. V poslopju bodo 3 učilnice za I. razred, 3 učilnice za II. razred, 3 učilnice za III. razred, 2 učilnici za IV. razred in 1 učilnica za V. razred ljudske šole. Obenem bo še prostora za I. in II. razred nove meščanske šole. Zgradba pa se lahko vsak čas poveča še za en trakt, kar se bo po potrebi zgodilo najbrž že v prihodnjih štirih letih.

Novo poslopje bo stalo okroglo od 3 in pol do 4 milijone Din. Dva in pol milijona Din ima občina Zgornja Šiška v to svrho že na razpolago, za ostalo vsoto se bo poiskalo kritje drugod. Predvsem se bo prodalo poslopje stare šole v Zgornji Šiški ter izkupiček porabil za novo šolo.

Mogočna stavba nove meščanske šole v Zornji Šiški je živa priča slovenskega prizadevanja in resničnega umevanja naših občin za izobrazbo ljudstva.

Slovenci v Nemčiji

Društvo sv. Barbare v Gladbecku obhaja v nedeljo 22. septembra 20 letnico svojega obstoja. Kakor znano je to društvo eno najbolj agilnih in delavnih. Kako lepo je nastopil naraščaj tega društva lansko leto, ko smo se mudili v Gladbecku, je vsem udeležencem v prijetnem spominu. Ob tej priliki se bo vršilo glavno zborovanje vseh društev sv. Barbare v Nemčiji. Prvikrat bo tudi nastopil pevski zbor, kateri namerava prihodnje leto napraviti koncertno potovanje v Slovenijo. Našim rojakom, kateri so ostali zvesti veri in domovini tudi v tujini, kličemo ob tej priliki: Krepko naprej! Bog vas živi!

Pomoč v sili

Šmarjeta, 17. septembra.

Požar je Janeza Pelka iz Radne št. 18 pri Šmarjeti in njegovo številno družino spravil na beraško palico. Nesreča je bila popisana v »Slovencu«. Te dni pa je prišla nenadejana pomoč.

Janez Pelko je nepričakovano dobil pismo iz Amerike Odpre in notri ugleda 16 dolarjev. Poslala jih je dobra duša Lucija Gregorčič, ki jih je nabrala med svojimi znanci v Ameriki, da pomaga ubogemu Pelku, ki mu je požar uničil ves dom. O nesreči je čitala v »Slovencu«.

Darovali so: Mrs. Ritonia, 1 dol.; mrs. Mikek, 1 dol.; Joe Ogrinc, 1 dol.; mrs. Arč, 2 dol.; mrs. Kozlovčer, 1 dol.; Ana Kegel, 3 dol.; Terezija Bevec, 2 dol.; mrs. Bojanc, 50 cent.; mrs. Janežič, 50 cent.; mrs. Marold, 50 cent.; Anton Florjančič, 50 cent.; mrs. Jahkovic, 1 dol.; Lucija Gregorčič, 2 dol.

Vsem darovalcem Bog plačaj!

»Ko sem prišel domov, sem s tresočo roko pokazal dobljeni denar ženi. Jokala sva oba od veselja. Mali Janezek se pa oglasi: »Kajne ata, da nam boš sedaj lahko štruco kupil.« Z vso družino prebivamo pod nekim kozolcem, dokler ne zgradimo dom vsaj za silo za zimo. Ubogi Reziki, ki je baš dopolnila 3 tedne, pa nič ne prija megla, ki vstaja iz hladne Radule.

Prosimo usmiljena srca, da se o priliki, ko se v veseli družbi nahajajo, spomnijo na uboge otročičke Pelkove, ki jim je nesreča vzela dom in krov.

Bog povrni vsem dobrotnikom!

Koledar

Četrtek, 19. septembra: Januarij in tovariši; Konstancija, devica-mučenica. — Ščip ob 0.16; po Herschlu: Spremenljivo.

Pogreb ponesrečenih rudarjev v Rtnju

Zaječar, 15. septembra.

V nedeljo dne 15. septembra se je izvršil pogreb ponesrečenih rudarjev v rudniku Rtanj pri Zaječaru. Umrlo je dosedaj 11 rudarjev, med temi je 6 domačinov pravoslavne vere in 5 katoličanov, izmed teh trije Slovenci. Katoličane je pokopal vojaški duhovnik iz Zaječara Franc Pavlič.

Pogreb je bil veličasten; v rudniku je počivalo vse delo in vsi rudarji so se udeležili pogreba. Pred rudnikom je govoril zastopnik Delavske zbornice iz Belgrada, pri odprtih grobovih je pa govoril sam lastnik rudnika. Ko je vse plakalo, je on izrekel te-le tolažljive besede sirotam in ženam umrlih: »Ne bojte se, dosedaj ste bili člani naše družine, od sedaj boste pa naši otroci; mi bomo skrbeli za vas.« Te besede so jako tolažljivo vplivale na vse in narod se je lepo v miru razšel. Tehnična komisija iz Belgrada bo preiskala vzrok nesreče.

Belokranjski živinorejci

Metlika, 17. septembra.

Premovanje plemenske živine se je vršilo 16. septembra v Metliki na živinskem prostoru. Prignanih je bilo 207 glav in sicer 111 krav, 91 telic, 3 biki od 16 do 18 mesecev in dva bikca do 6 mesecev. Živina je bila predvsem montafonske, križaste barve, svetlo pšenične in domače sive. Nagrajenih je bilo 122 komadov, in sicer s prvo premijo 24, z drugo 24 in s tretjo 58 glav, ostalim pa se je izplačala potnina in odškodnina. Razdelilo se je 14.100 Din, kateri znesek so prispevali: oblastna samouprava, živinorejski odbor, denarni zavodi, občine in druge zadruge ter okrajna blagajna. Pri ocenjevalni komisiji so bili navzoči okrajni načelnik, g. Poljanec, predsednik živinorejskega odbora g. dr. Širko, zastopnika oblastne samouprave g. ing. Eiselt in g. Wernig, zastopnik okrajne blagajne g. podpredsednik Dako Makar, živinozdravnik g. L. Fux i. dr.

Prav razveseljiv pojav je tako premovanje, kjer se vidi ves trud naših živinorejcev, o katerih se s smelostjo trdi, da se trudijo za lepo živino. Posebno pa je pametno to, da se zopet polagoma vpeljuje domača dolenjska siva pasma. Živina je bila v splošnem zelo lepa, nekateri eksemplarji, ki so bili tudi temu primerno nagrajeni, naravnost krasni. Tako lepe živine nima kmalu kak okraj v okolici, osobito, ako pomislimo, da je bilo lansko leto zelo suho in da je bilo malo krme, kar bi se pri živini zelo poznalo. Take razstave in premovanja so le pobuda za napredek. Želimo, da bi se večkrat prirejale, morda vsako leto. Seveda bi bilo treba še malo bolj organizirati vso stvar, da bi se vsi gotovo prijavili pri svojem županstvu, da je lepši red in da ni potem kake nepotrebne zmešnjave in iznenadenja. Ko se bo to večkrat vršilo, bo šlo že lepše in bolj v redu.

Seja oblastnega cestnega odbora se je tudi vršila 16. septembra pod predsedstvom oblastnega komisarja g. dr. M. Natlačena. Obravnavalo se je vprašanje nekaterih cest, ki naj se sprejmo med oblastne ceste, oziroma izločijo iz teh cest.

Jesen gre čez polje

(Sličica z ljubljanskega polja.)

Dih jeseni je zavel čez poljane.

S prašne ceste je zavil samotni sprehajalec na razvoženo poljsko pot in se razgledal po njivah. Med rujavo, razgrebeno zemljo se beli cvetoči ajdov posevek in razširja sladak vonj po medu. Tam dalje se sklanja k tlom raztresena družba kmečkih ljudi, ki pobirajo izorani krompir. Vse pomaga, tudi otroci. Saj to delo ni težko, tudi za nežne ročice ne prenaporno.

Kup krompirjeve slame so zažgali in nametali v ogenj blagoslovljenega pridelka. Koliko vika in krika ženejo otroci, ko bezajo iz žerjavice pečeni krompir!

»Moj bo!«

»Ni res, teh pet sem jaz dal peči!«

»Prej si pa ti moje pojedel, veš!«

»Bom pa mami povedal!«

»Le, se nič ne bojim! Nu, čakaj, dva dobiš!«

Med kričanjem in cmerjenjem so si naposled nekako razdelili krompirjevo »pečenko«. Mali Tonček — samosrajčnik je bil mahoma ves črn okoli ust, po nosu in celo na čelu. Ne zna še lupiti krompirja in ga jé kar v olupkih, samo da je pečen.

»Hej, otročad, pobirat! Naenkrat bo mrak!«, se je oglasil zapovedujoč glas gospodarja, ki se pravkar vrača s praznim vozom na njivo. Otroci se boje, pomečejo napol ogrizeni krompir proč, poiščejo vsak svojo košarico in z drobnimi koraki mencajo po razoru za vozom.

Lep, zdrav krompir je rodilo letos ljubljansko polje. Z veseljem ga kmetje pospravljajo, le prenizka cena jim dela preglavice.

»Če več pridelaš, kot rabiš zase in družino, moraš pa prodati po tako nizki ceni, da nič ne zaleže. Samo kmetu znajo nižati cene pridelkom, v trgovini pa je večna draginja. Sem računal, da mi bo letos zelje kaj vrglo. Pa ti ponujajo 30—35 par za kilogram. Saj pravim, če ne obrodi, je zguba, če obrodi, pa ne dosti bolje,« se je pritoževal star očanec in si otiral z žuljavih dlani svežo prst.

Jesen gre čez poljane. V tihem pričakovanju pomlajenja molčé sredi rodovitnih, osvobojenih njiv na obzidanem prostoru grobovi in prisluškujejo tožbam kmeta-trpina, nemo zro na njegovega življenja trnjevo pot, vsak čas pripravljeni, da mu odstopijo v svoji sredi miren kotiček počitka in pozabljenja.

„Zavojček Gillette, prosim!"

Zakaj te britvice so zanesljivo najboljše na svetu! Britvice Gillette so izdelane iz najfinejšega jekla, kar ga je moči dobiti, in so v vseh pogledih pregledane, preden pridejo na trg. Edino z njihovo kakovostjo je moči razložiti svetovni uspeh britvic Gillette.

MADE IN U.S.A. Gillette BLADES WORLD OVER

Gillette

Pred mariborsko poroto

Maribor, 18. septembra

Bivši gledališki igralec na zatožni klopi.

Josip Meixler, ki stoji danes pred porotniki, je bil svojčas gledališki igralec v Mariboru. Bil pa je že od mladosti obremenjen s slabostjo nerazlikovanja tuje lastnine in je bil radi večkratnih tatvin nekajkrat kaznovan. Dvakrat po pet let težke ječe je odsedel dne 23. januarja 1929, nakar so ga iz Avstrije pregnali ter odgonskim potom ekspedirali v domovinsko občino, v Selnico ob Dravi. Nekaj časa je hodil po svetu okoli, končno se je naselil v Mariboru ter nadaljeval v zmislu svoje tatinske karijere. Vlomil je najprej v stanovanje Karla Goleža, nato pa v stanovanje Jakoba Cehtla, Berte Kattowitz, Leopolda Ehrlicha ter stolnega kanonika Rudolfa Janežiča ter odnesel raznega blaga in drugih predmetov ter dragocenosti v skupni vrednosti 28.701.50 Din. Ukradeno blago in dragocenosti je takoj vnovčil; oglasil se je z uspehom pri posameznih mariborskih zlatarjih in starinarjih. Končno se je posrečilo mariborski policiji priti tatu na sled ter ga aretirati. Obdolženi Meixler priznava krivdo, izgovarja pa se, da je ravnal v potrebi in stiski in pa ker inklinira k tatvini. Porotnemu senatu je predsedoval dss. Dev, votanta sta bila dss. dr. Kovča in okr. sodnik Habermut. Obtožbo zastopa dr. Jančič, zagovornik je dr. Šestan. Porotniki so z 11 glasovi potrdili vprašanje krivde in je bil obdolženec na podlagi tega krivdoreka obsojen **na tri leta težke ječe.**

Ženin-morilec.

Zakonca Franc in Marija Pukšič sta se nekaj mesecev po poroki razumela. Pričela pa so se kmalu nesoglasja, ki so imela svoj vzrok v različnosti značaja obeh zakoncev: obdolženec se ni dosti brigal za posestvo, dočim je bila pokojnica pridna in skrbna gospodinja. Padale so žalitve z obeh strani, dokler ni prišlo v aprilu 1928 do popolnega preloma. V hiši je prišlo do pretepa in obdolženec je bil kaznovan radi lahke telesne poškodbe. Franc Pukšič se je preselil k svojim staršem. 2. septembra 1928 pa je pokojnica vložila pri tukajšnjem okrožnem sodišču tožbo radi ločitve zakona. To je še bolj zaostrilo razmerje med obema. Ko sta bila enkrat v zadevi ločitve zakona v Mariboru, jo je obdolženec kar na cesti psoval ter ji grozil. Radi tega je vložila pokojnica pri okrajnem sodišču v Ptuju proti obdolžencu tožbo radi žaljenja časti. Glavna razprava bi se imela vršiti dne 3. aprila 1929. Obdolženec je sicer prišel omenjenega dne v Ptuj, ni pa šel k razpravi, ampak čakal pri sejmišču, kdaj se bo žena vračala domov, ker je morala mimo sejmišča. In res je prišla mimo sejmišča njegova žena v družbi Marije Petek; obdolženec pa ju je dohitel med Ptujem in Budino ter se jima pridružil. Pokojnica je šla kake tri korake za obdolžencem in Petkovo. Spotoma je Franc Pukšič večkrat ogovarjal svojo ženo.

Pri tako zvani »Hajdenkumrovi kapeli« bi se morali ločiti; obdolženec bi moral po glavni cesti naprej, pokojnica in Petkova pa po stranski poti. Toda obdolženec je šel še naprej z njima, nenadoma pa se je čez tri do štiri minute zaokrenil k svoji ženi, jo zgrabil za roko, ne da bi spregovoril besedico — z desno roko je segel v žep ter privlekel iz njega kuhinjski nož, ki je bil dolg kakih 20 cm. Zgrabil je ženo za tilnik, jo potisnil k tlom tako, da je dobil glavo pokojnice pod levo pazduho, nato pa zamahnil z nožem v hrbet tako, da je noževa ostrina prerezala pljuča in več žil. Pokojnica je obležala na tleh v poslednjih zdihljajih. Obdolženec priznava dejanje, zanika pa namen usmrtiti svojo ženo. Nasproti temu pa ugotavlja obtožnica, da je nekoč pripovedoval pri Mundovi, da namerava zaklati svojo ženo, taščo in samega sebe ter da se je v sličnem zmislu izrazil tudi napram Antoniji Kostanjevec.

Porotniki so z 10 glasovi zanikali vprašanje umora, vprašanje uboja pa so potrdili z 10 glasovi. Na podlagi tega krivdoreka je bil obtoženi Franc Pušič obsojen **na šest let težke ječe** z običajnimi poostritvami.

BOLEZNI V ŽELODCU

(gorečica)

Neprestano rastoči milijonski promet kakor tudi 100 letni obstoj naše tvrdke dokazuje najbolje, da je naša **Originalna Bullrich sol** kakor tudi doslej nenadomestljiva proti vsem težkočam prebave in gorečice. Kupite še danes en zavoj ali poskusite naše tablete. Tudi Vi boste iznenadeni vsled njenega učinka. Bullrichova sol se dobiva v vseh lekarnah. Prava je samo v višnjevih zavojih s sliko izumitelja. **A. W. & C. W. Bullrich, Berlin W. 57.** Skladišče v Jugoslaviji: Isis, d.d., Zagreb

Osebne vesti

★ **Poročil se bo** danes na Trsatu g. Josip Mudrovič, stavb. podjetnik v Ljubljani, z gdč. Milo Poderžaj, poštno uradnico v Ljubljani. Obilo sreče!

Šolske vesti

★ **Šmihel-Žužemberk.** Šolska slavnost se vrši dne 22. t. m., t. j. v nedeljo in ne dne 21. septembra, kakor se je pomotoma pisalo.

Druge vesti

★ † **Župnik Janko Lobe.** V ponedeljek, 17. septembra 1929, je vsled izkrvavitve umrl v Poljanah pri Toplicah na Dolenjskem ondotni župnik Janko Lobe. Rajni je bil rojen v Zagradcu na Dolenjskem dne 21. junija 1886 in bil v mašnika posvečen dne 15. julija 1912. Služboval je kot kaplan eno leto v Sv. Križu pri Litiji, kot kapiteljski vikar v Novem mestu dve leti, kot kaplan v Črmošnjicah blizu eno leto, bil nato dve leti in pol vojni kurat in za tem poldrugo leto kaplan v Toplicah. Meseca maja 1920 je bil poslan za župnega upravitelja v Poljane pri Toplicah, kjer je l. 1926. postal župnik. Bil je blagega, mirnega značaja in povsod priljubljen. Naj v miru počiva! — Pogreb bo danes (v četrtek) ob 8 zjutraj.

★ **Smrtna nesreča vzorne žene.** »Slovenec« je že dvakrat poročal o nesreči na Ježici pri Črnučah. Nesreča se je zgodila v soboto zvečer. Gospodinja Marija Koderman je s petrolejem polila butaro in zažgala. Posodo s petrolejem je pa postavila na tla poleg ognjišča. Od goreče butare je z ognjišča padlo nekaj goreče hoste na posodo petroleja, ki se je vnela in eksplodirala. Žena je bila takoj vsa v ognju in se je tako opekla, da je čez dva v bolnici umrla. Bila je vzorna žena in mati. Pokoj njeni blagi duši, preostalim sožalje.

★ **Odkritje spomenika Grguru Ninskemu v Splitu.** Za dan odkritja spomenika Grguru Ninskemu v Splitu, kateremu bo prisostvoval Nj. Vel. kralj, je sedaj definitivno določen 29. september. Splitski občinski svet je imel dne 16. t. m. radi tega odkritja izredno sejo. Na to svečanost bodo povabljeni vsi odlični predstavniki naše državne uprave, patriotičnih korporacij in občin. V prvi vrsti bodo povabljeni ministrski predsednik general Peter Živkovič, zagrebški nadškof dr. Bauer, vsa srbska, hrvatska in slovenska prosvetna ter kulturna društva, starešinstva Orlovske zveze, hrvatske sokolske zveze in jugoslovanske sokolske zveze, poveljnik mornarice, načelnik glavnega generalštaab, vsi katoliški in pravoslavni škofje Primorja, poveljnik sarajevske armije in poveljnik jadranske divizijske oblasti. Razen tega bodo povabljeni predsedniki kasacijskih sodišč v državi, predsednika državnega sveta in glavne kontrole, župani vseh večjih mest v državi, občinski svet mesta Nina z župnikom, občinski sveti splitskih okoliških občin in vsa društva v Splitu

★ **Steklo ovco so jedli.** V Pasteurjev zavod v Osijeku so prepeljali 15 ljudi iz vasi Bobote. Ti ljudje so pojedli ovco, ki jo je poprej ugriznil stekel pes. V isti zavod so prepeljali tudi 24letnega kmeta. Tega je pred dvema mesecema ugriznil stekel pes, toda kmet se ni zmenil za rano. Sedaj, ko so se pojavili na njem znaki stekline, so ga prepeljali v Osijek, toda zdi se, da bo najbrže že prepozno.

★ **Rudarsko glavarstvo v Ljubljani** odda mesto zvaničnika. Glej razglas v Uradnem listu.

★ **Švicarji kupujejo električne centrale po Sremu.** Zemunska električna centrala, ki je bila dosedaj izključno v rokah domačega kapitala, je prešla v švicarske roke. Švicarska skupina je plačala njene delnice po 800 Din kos. Delnice so imele normalno vrednost 100 Din, z valorizacijo pa je bila nominalna vrednost povišana na 500 Din, dočim so bile sedaj prodane po 800 Din. Ta švicarska skupina namerava kupiti še električni centrali v Mitrovici in v Stari Pazovi, tako, da bi dobila vso elektrifikacijo Srema v svoje roke.

★ **Pri razdražljivosti živcev, glavobolu, pomanjkanju spanja,** utrujenosti, pobitosti, tesnobnostnem čutu imamo z naravno **»Franz-Josef«**-grenčico pri rokah domače sredstvo, ki vsako razburljivost, naj izhaja iz kateregakoli prebavnega dela, takoj ukroti. Zdravniški strokovnjaki priznavajo, da učinkuje **»Franz-Josef«**-voda zanesljivo tudi pri ljudeh visoke starosti. **»Franz-Josef«**-grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

★ **Vreme.** Ozračje se je v Ljubljani in drugod zelo ohladilo. V Ljubljani smo imeli včeraj najvišjo toploto 18.2° C, najnižje 8.3° C, Maribor: 18° C, Zagreb 19° C, Belgrad 20° C, Skoplje 21° C, Split pa 29° C.

★ **Vrbaska oblast hoče napredovati.** Te dni se je mudil v Belgradu komisar vrbaske oblasti ing. Lazar Markovič radi najetja posojila v zneske dveh milijonov dinarjev pri Državni hipotekarni banki. Ta denar potrebuje vrbaska oblast za uresničenje svojega prosvetnega programa. Komisarju je bilo obljubljeno, da bo to posojilo odobreno na prvi seji. Obenem je komisar izposloval pri ministru za javne zgradbe, da se dovrši poslopje poljedelske šole v Banja luki in da se popravi železniški most preko Vrbasa, ki je bil poškodovan od zadnjih povodnji. Ker je most zelo poškodovan, da se ne more preko njega vršiti reden promet, je bilo sklenjeno, da se hitro popravi.

✳ **Učbenik češkega jezika** prof. Orožna odgovarja vedno bolj rastoči potrebi. Pričujoči učbenik z lahkoto in temeljitostjo obenem uvaja v popolno znanje češkega jezika. (Cena broš. 40, vez. 50 Din.) Dobi se v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

★ **Šofer in samovozač.** Priročna knjiga o konstrukciji, delovanju in stregi in vodstvu modernega avtomobila, ki jo je spisal inž. Josip Štolfa. S to knjigo je naša itak zelo skromna tehnična literatura zelo obogatela, zakaj take publikacije so pri nas redke. In pri tem moramo poudarjati, da je delo kvalitativno in kvantitativno prvovrstno in zasluži vso pozornost. Avtor je zbral v knjigi ogromen materijal, ki priča, da se ni strašil ne truda ne časa ne stroškov. Avtor je porabil deloma že znane tehnične izraze, ki so mu bili na razpolago, deloma je pa izoblikoval nove ter tako zelo izpopolnil našo pomanjkljivo tehnično terminologijo. Knjižica vsebuje vse, kar rabi vozač, je zelo prikladna, priročna in pregledna, povrhu je pa v svrho lažjega razumevanja opremljena z lepimi ilustracijami. Izpolnjuje jo razmeroma obširen slovarček tehničnih izrazov in sicer v nemško-slovenskem ter v slovensko-nemškem jeziku. Nedvomno je, da bo knjiga inž. Štolfe zelo pripomogla k nadaljnjemu razvoju avtomobilizma, zlasti pa bo koristila naraščaju in sploh vsem vozačem, ki so bili dozdaj navezani zgolj na tujo tehnično literaturo. Knjižica je izšla v založbi »Jugoslovanske knjigarne« v Ljubljani in stane vezana 140 Din.

★ **Album slovenskih narodnih pesmi** za glas s klavirjem, priredil Zorko Prelovec. Izdala »Jugoslovanska knjigarna« v Ljubljani. Zadnje čase ni nobena izdaja narodnih pesmi doživela tako hitrega razširjenja kot ta. Pesmi so domače, skoro vsakomur znane, klavirska spremljava priprosta in lahka, pevci in pevke imajo zato veselje ž njimi. Zvezek stane 36 Din in se naroča v »Jugoslovanski knjigarni« v Ljubljani.

Ljubljana

Nočna služba lekarn.

Nočno službo imajo drevi: Mr. Leustek, Resljeva cesta 1 in Mr. Bohinec ded., Rimska cesta 24.

Ljubljana bo bela

Oni teden smo navedli nekaj podatkov o popravljanju in prezidavanju posameznih stavb in cest v enem delu Ljubljane. Danes naj napravimo krajši in še zanimivejši sprehod v osrčju mesta.

V Prešernovi ulici že par tednov tolčejo in vrtajo v hiši št. 40, kjer je bila Žibertova trgovina. Ves spodnji prostor so prezidali ter bodo novi trgovski lokali kmalu lastnikom na razpolago. Na Marijinem trgu je tudi Šmalčeva trgovina s klobuki dobila novo obličje. Stavbo so prav temeljito prebelili in spodnje prostore spremenili v večje, z novimi izložbenimi okni. Podirajo tudi barako na Marijinem trgu, kjer je bila prej trafika. Na Sv. Petra nasipu so spodnji del hiše št. 15 tudi spremenili v trgovske lokale, sicer pa so stavbo lično pobelili. Ob Ljubljanici že skoro eno leto samevajo kupi granitnih kock, kateri delajo napotje kmetom, ki zdaj tu prodajajo z vozmi na trg pripeljano blago. Nihče ne ve, koga čakajo ti razmetani kupi?

Po Kolodvorski ulici zdaj sicer ljudje ne hodijo več toliko na glavni kolodvor, prav je pa vendarle, da se lastniki hiš ob tej cesti tako lepo brigajo za njih zunanjost. Trenotno belijo in popravljajo hišo št. 23 in 35 v Kolodvorski ulici. Pri slednji so zgradili tudi nov prizidek ob strani za trgovski lokal. Tudi v Komenskega ulici popravljajo in čistijo hišo št. 6. Vzidali so tudi nova okna. Na Kralja Petra trgu bodo prebelili hišo št. 5 na oglu Dalmatinove ulice. Z delom so pravkar pričeli. Hotel Union je bil v zadnjih tednih tudi ves obkoljen z zidarskimi delavci. Napravili so nove garaže za avtomobile, stanovanje za šoferja, cesto k garažam, trenotno pa še podaljšujejo ob Frančiškanski cesti prostore za kavarno.

Na Dunajski cesti št. 9 prezidavajo spodnji del konca hiše. Trgovec Josip Žalta bo napravil tu novo trgovino z železnino. Nekoliko dalje se prenavlja poslopje, kjer je kavarna Evropa in zavarovalnica Jugoslavija. Stran ob Dunajski cesti je že pobeljena od vrha do tal, zdaj belijo še ono stran poleg Gosposvetske ceste. Obenem bodo odstranili častitljivo stekleno verando, ki se naslanja na kavarno Evropo. Z odstranjevanjem so pravkar pričeli.

Pred kolodvorom je že delj časa vse živo. Mikličev novi hotel je že izgotovljen, palača Vzajemne zavarovalnice je dozidana do petega nadstropja ter bo kmalu dosegla svoj najvišji položaj in streho. Trg pred kolodvorom na novo tlakujejo ter gre delo pridno od rok. Le to nas zanima, kdaj in kje bo postavljeno tolikokrat obljubljeno javno podzemsko stranišče pred kolodvorom. Doslej niti o pripravah za zidavo ni nikjer sledu. Pa se nam le zdi, da bi bilo morda lažje to reč izkopati v zemljo, dokler je teren nasut z gramozom in prstjo. Ko bo trg enkrat betoniran in asfaltiran ali drugače tlakovan, bo po našem mnenju malo pretrdo kopati. Škoda krampov!

*

⊙ **Smrtna kosa.** Umrl je v Ljubljani vpokojeni računski ravnatelj fin. ravnateljstva g. Anton Svetek. Rojen je bil l. 1847. v Ljubljani ter se posvetil uradniški karijeri. Sodeloval je pri Glasbeni Matici ter je bil delaven tudi kot občinski svetnik. Kot vpokojenec je po vojni deloval za izboljšanje položaja vpokojencev. Bil je vseskozi korekten in plemenit mož. N. p. v m. — Pogreb bo v petek ob 2 pop. iz Gosposvetske ceste 5.

⊙ **Blagoslovitev palače poštne hranilnice.** Palača poštne hranilnice je v stavbnem oziru že dogotovljena in delavci hite sedaj z deli v notranjosti. V soboto, ob pol 10 dopoldne bo slovesno blagoslovljena nova palača. K svečanosti bodo povabljeni mnogi odlični gostje in predstavniki oblasti. Nova palača je veljala, kakor znano, okrog 7 milijonov dinarjev in jo je poštna hranilnica zidala iz lastnih sredstev, zakaj po štatutih sme poštna hranilnica nalagati del svojega premoženja v investicije. Načrte za poslopje je izdelal ing. arh. Černivec, palačo pa je zidala stavbna tvrdka ing. Tavčar. Kiparska dela pri palači je izvršil akad. kipar Jurkovič. Največji prostor v palači je glavna poslovalnica v prvem nadstropju, do katere je dohod naravnost iz glavnega stopnišča. V palači bo poleg uradnih prostorov tudi več stanovanj za uradništvo poštne hranilnice. Za stanovanje je določeno vse III. nadstropje, v II. nadstropju je stanovanje za upravnika poštne hranilnice, v prizemlju pa stanovanje za kurjača, ki bo obenem hišnik, in stanovanje za ekonoma palače. Trezorji bodo v prizemlju, enako naprave za centralno kurjavo. Poštna hranilnica se bo vselila s svojimi uradi čez kake tri tedne in bo tako napravila v svojih dosedanjih uradih prostor za III. državno gimnazijo, ki je precej stisnjena in ima polovico razredov na Vrtači. Nova palača na Aleksandrovi cesti napravi s svojo obsežnostjo in popolnostjo arhitekture mogočen vtis na vsakogar. Vsakdo, brez izjeme, rad prizna, da je to sedaj eno najlepših poslopij v Ljubljani.

⊙ **»Bolniška blagajna ljubljanskih mestnih nameščencev«** si je v proslavo 10letnega obstoja uredila v Kamni gorici na Gorenjskem okrevališče za svoje članstvo. Slavnostna otvoritev tega okrevališča se vrši **v nedeljo, dne 22. septembra 1929 ob 10 dopoldne.**

⊙ **Roditeljem šoloobveznih otrok v vednost.** Gremij trgovcev v Ljubljani opozarja, da je vsako prodajanje šolskih potrebščin in pobiranje denarja po šolah potom šolskega osobja v svrho skupne nabave šolskih potrebščin v zmislu odloka g. velikega župana brezpogojno prepovedano. Učencem je na prosto dano, da si za šolo potrebne predmete nabavljajo poljubno pri posameznih trgovcih. Revnejšim učencem je pri trgovcih olajšano tudi z delnim odplačevanjem nabavljenih šolskih potrebščin.

⊙ **V mestni klavnici** se bo na prosti stojnici v četrtek 19. t. m. ob 15 popoldne prodajalo prašičje meso.

⊙ **Kar je iskal, to je našel.** Čevljarčku Rudolfu V. v Rožni dolini ni bilo v eni prejšnjih noči prav nič všeč, da vodijo mladeniči z veselice dekleta, on sam pa ne more dobiti nobene. V jezi se je zakadil z nožem v roki proti skupini dveh mladih moških in enega dekleta, ter jim zagrozil, da jih bo z nožem kot piščance. Moška sta se previdno umaknila, kmalu pa vrnila, oborožena s kamenjem. Čevljarček jima je še naprej grozil. Tedaj pa sta ga oba napadena pošteno pretepla in obdelala s kamenjem. Dobil je resne poškodbe na glavi. Ko se je drugega dne streznil in si izpral rane, je šel zadevo javit policiji. Dobil pa je dober nauk, naj pusti v prihodnje mirne ljudi na miru, pa se mu ne bo pripetilo kaj takega.

⊙ **Ogoljufani delavci.** Poročali smo že o sluslučaju zidarskega mojstra Franca Novaka, ki je poneveril trem prekmurskim delavcem skupno 3800 Din zaslužka ter pobegnil neznano kam. Sedaj je prišlo na policijo še več delavcev in ovadilo Novaka, da je tudi njim poneveril skupne dnine v znesku 2452 Din. Za Novakom bo policija izdala tiralico. Na vsak način: lep delodajalec!

⊙ **Iz policijske torbe.** Aretirana sta bila en tat in en postopač. — Na Gallusovem nabrežju so prijeli nekega Toneta Š., ki je starinaricam prodajal zlat lorgnon. Pravi, da ga je našel na Sv. Petra cesti. — Delavcu Francu Pečniku je bila na stavbi v Zgornji Šiški iz suknjiča ukradena srebrna ura. — Jošku Šturmu je bilo odpeljano na Celovški cesti 1500 Din vredno kolo. Drugo 1000 Din vredno kolo je bilo ukradeno inkasantu Josipu Jazbecu v Gosposki ulici.

⊙ **Kino »Ljubljanski dvor«: »Chaplin v rovu«.** Veseloigra največjega komika sveta.

Maribor

□ **Ljubljanski vladika v Mariboru.** Na svojem povratku iz Slovenske Krajine se je mudil včeraj v Mariboru prevzvišeni knezoškof ljubljanski dr. Anton Bonaventura Jeglič. Na obedu je bil pri prevzvišenem knezoškofu dr. Karlinu. S popoldanskim vlakom pa se je odpeljal v Ljubljano.

□ **Sestanek duhovnikov tretjerednikov** se vrši danes ob 17. uri v bogoslovnem semenišču in ne v frančiškanskem samostanu, kakor je bilo včeraj objavljeno.

□ **Prof. dr. Vabičeve poslednja pot.** Veliko jih je bilo, ki so jo spremili na njeni poslednji poti iz kapelice mestnega pokopališča v Pobrežju. Navzoči so bili tudi zastopniki profesorskih zborov tukajšnjih srednjih šol z ravnateljem dr. Tominškom na čelu ter veliko njenih sošolcev iz gimnazijskih in akademskih let. Poslovila sta se od blage pokojnice prof. dr. Arnejc kot zastopnik humanistične gimnazije v Ljubljani in ravnatelj dr. Tominšek v imenu Slov. prof. društva in III. drž. gimn. v Ljubljani, kjer je pokojnica v poslednjem času poučevala. Zopet je sprejela rodbinska grobnica Vabičevih plemenito dušo vase. Pokojnici blag spomin.

□ **Za boljše dni našega kmečkega gospodarstva.** V tukajšnji vinarski in sadjarski šoli se je te dni zaključil dvotedenski uvodni in metodični tečaj za učitelje, ki so pripravljeni sodelovati pri kmetijsko nadaljevalnih šolah. Naglasiti je treba, da so pokazali učitelji tekom tečaja veliko zanimanje in smisel za to novo torišče kmečke izobrazbe ter da so ob posameznih predmetih (ljudska pedagogika, agrarna politika, zadružništvo, ljudska higijena, soc. skrbstvo na deželi, splošen pregled kmečkega gospodarstva v Sloveniji, narodopis) kakor zaživeli s kmečko hišo in kmečko dušo. Tudi je vodstvo tečaja priredilo ekskurzijo v Ruše, izlet k Sv. Petru, kjer so si udeleženci ogledali vzorni vrt šolskega upravitelja Kramerja, in pa ogled unionske pivovarne. Udeleženci so bili tako pri Sv. Petru kakor tudi pri ogledu unionske pivovarne lepo pogoščeni ter se vodstvo tečaja tem potom tako g. šol. upravitelju Kramerju kakor tudi ravnateljstvu unionske pivovarne za prijazno pogostitev najiskreneje zahvaljuje. Ob zaključku omenjenega tečaja pa izrekamo upanje in željo, da bi udeleženci tega tečaja delovali za gospodarsko blagostanje ter strokovno izobrazbo na deželi z globokim smislom za najaktualnejše potrebe našega kmetskega ljudstva ter v skladu s celokupnim njegovim duhovnim ustrojstvom in življenjem.

□ **Desetletnica mariborskega gledališča** se bo vršila prve tri dni meseca oktobra. Prvi večer bo nekaka dramska revija, ki bo prinesla po eno dejanje iz »Tugomerja«, »Smrti majke Jugoviča« in »Veronike Deseniške« z gostoma Podgorsko in Nučičem. Drugi večer bo premijera »Pohujšanja v dolini šentflorjanski« v novi inscenaciji, 3. oktobra pa bo večer opernih arij s sodelovanjem Šimenca

---

Vjačeslav Šiškov:

Zlato

II.

Potepuha sta pozno zjutraj vstala in nadaljevala svojo pot: dvoje volkov.

Molče. A ta molk ni bil pravi. Čulo se je le škripanje dračja in klepanje sekir na konopnih vrveh.

Tajgo pokriva megla, čez in čez, a ni časa za obotavljanje. Tudi če pride nevihta — naprej, vedno naprej! In če bi imelo padati nanju kamenje z neba — naprej! Obotavljanje je smrt. Zavel je veter, iglavci šušte, megla trepeta in kroži okrog njiju, iz belega kalnega ozračja se jima plazi drevje nasproti, moli svoje šape. V bližini se čuje pljuskanje vode.

»Jezero,« reče Varnak s hripavim glasom, »jesti morava!«

Zavijeta v desno in stopita iz gozda.

Velika jasa se je razprostirala pred njima. Temna in valujoča leži tam gladina jezera v trepetajočem hladu. Tesnobno je ob tej črni vodi sredi gozdnatih bregov. Na prekletih vrtincih se delajo in izginjajo mehurčki. Povodni bog kloče pod zrcalno površino jezera.

»Gosi! Poglej, gosi!«

Blazno blodijo tolovajema oči naokrog, oba renčita kot psa.

»Zaboga, zares, gosi!«

Gosi so na nasprotnem bregu. Oba izgineta v goščavo, preskakujeta preperelo drevje, obideta jezero po bregu. Steblovje hmelja leži nametano po poti, iglate veje točejo bolestno v obraz. V razcapano obleko se zatika trnje.

»Kamerad... očka...« šepeta Varnak ves sopihajoč, »da nama le ne bi ušle v vodo!«

»Da, da... ampak nekaj jih je tam, ki se golijo... te ne bodo mogle zleteti, druže!«

Gosi, zbrane blizu brega, so imele svoj jutranji zbor. Gosaki so se čistili in snažili ter podmazavali perje.

Z divjim krikom sta planila cigana nad jato, da bi ji odrezala pot. Gosi so pričele strašno gagati in so se z vriščem zavihtele v zrak; odpornejše so se nato spustile v vodo, one, ki so zaostale, to je ki so se golile, pa so se razprhnile kot sivi klobčiči po bregu.

»Zgrabi jih, u-j-e-m-i jih...!«

S težkimi laktmi pred seboj se je spustil Gorjuj kakor je bil dolg in širok na enega izmed teh sivih klobčičev. Toda ta mu je prestrašen ušel, vedno več gosi je bilo v vodi.

Varnak sezuje škornje, preskoči kakor kozel prod ob obrežju in zažene ostanek jate v smeri proti gozdu. Samo troje gosi je bilo. Spotoma nabira kamenje in ga rjoveč luča za bežečimi tiči. Gosi so se zgnetle vkup in zibaje se izginile med gričevjem in štorovjem tajge.

Po gozdu šušti. Kriče se pojata potepuha skozi ruševje. Zdaj se sivi klobčič prikaže, zdaj zopet izgine in samo gaganje izdaja smer bega. Gorjuj preganja dalje. Varnak lovi sapo, ves prepoten. Naenkrat začuje gagež prav blizu, ob svojih nogah. Prestrašen se umakne korak vstran, a že v naslednjem trenutku se z vso silo zavali na klobčič, ki se je bil zapletel v grmovje.

»Aha... zdaj te imam... ha!« In obličje se mu je spačilo, prsi in trebuh skrčila. Gos je komaj še mogla zadnjikrat gagniti in že ji je Varnak odgriznil glavo. S svojimi kosmatimi ustmi se je prisesal na krvavečo kepo mesa in zdaj grize, trga, gloda, žveči kakor žival s svojimi okli podrhtavajoče meso.

»Daj meni... daj tudi meni!«

Varnak se obrne s svojim okrvavljenim in blaznim obličjem v smer, odkoder je prišel glas.

»Za božjo voljo!« Tri do šest metrov daleč od njega stoji Gorjuj in strmi poželjivo v krvavi kos. »Daj!«

Varnak hrusta in golta, leže iz stare navade na hrbet: »Ha — saj imam vendar sekiro!« Veselo jo sname izza omota in kriči: »Kaj hočeš? Na — poglej sèm!«

Pri tem zapiči sekiro v cedro in prične znova s svojimi okli sekati v meso.

»Daj!«

»Ali si jo ti vjel?«

»Daj, druže, daj!«

»Vrag te vzemi!«

»Daj in če je tudi samo drob, črevo — ali boš vse sam požrl?«

Varnak, ki je baš zdrobil med zobmi nekaj gosjih kosti, samo maha s pestmi in molči.

Gorjuj ječi, naenkrat je ves slab, zdi se mu, da bo padel, obrne se in udari z ramo ob bor.

»Joka, pasjeglavec...« misli Varnak in zabada svoje zobe v srce ptiča, blazno zroč in otresajoč z glavo kot pes; vse naenkrat je požrl, obenem s pečico.

Gorjuj pa je z zadnjo močjo pograbil orjaško gorjačo: »Ti mi torej nečeš nič dati — ti kuga? Mi nečeš nič dati?«

Varnak vrže kosti, ki jih je držal v roki, proč in zgrabi za sekiro: »No — in kaj zdaj?«

»Zdrobil te bom, ti hudič, ubil te bom!«

»Zdaj?« — in Varnak skoči za drevo. »Poizkusi vsaj — če me dobiš!«

Vendar plašno škili v gorjačo. Gorjuj jo maha naravnost k njemu, vihteč gorjačo visoko nad seboj. Hitro steče tedaj Varnak za širok borovec, ki je tako obsežen, da bi ga dva moža komaj mogla objeti. Gorjuj se reži in gre naprej.

»Vrzi gorjačo proč!« vpije Varnak. »Sekira je ostrejša!«

»Ne de nič. Če usekam samo enkrat, se boš spremenil v kašo!«

»Vrzi jo proč!«

»Jaz te bom naučil, ti golazen ti...!«

Varnak obide drevo. Gorjuj udari z gorjačo po borovcu, hrešče so se ukrivile veje. Varnaku se zdi, kot da sikajo iskre iz drevesa. Ubil me bo, toliko moči ima, hudič ta — si misli.

Gorjujeve oči so besne in krvavo podplute.

»Stoj!« zakriči Varnak in skoči izza drevesa. »Čakaj, glej, kmalu bova oba sita — tu — koča za živila!«

»Kje?«

»Pod klancem, tu, samo poglej skozi drevje!«

»Obesi sekiro za pas!«

»Vrzi gorjačo proč!«

In na vrat na nos sta stekla po klancu. Tam je bila lesena bajta, stesana iz brun, med posekanimi stebli in kakor da stoji na dveh stebrih.

»To je pomoč v sili!«

Naslonila sta na kočo hlodov, ker je bila zgrajena nekaj metrov nad zemljo in prvi je Gorjuj splezal gori.

»Ključavnica! Poberi te kuga — vrzi mi sekiro gor!«

»Vlomi vrata z ramo!«

Gorjuj se je uprl v vrata, ki so odnehala in s treskom odletela v kaščo.

»Varnak,« je vpil Gorjuj veselo, »hvali Boga! Pšena, prepečenca — na kupe...! Poberi te kuga...«

»Vrzi doli — hvala vam lepa, gosi!«

»Špirit, špirit! Pri Bogu, špirit!« In Gorjuj klompa pločevinasto steklenico v roki.

»Špirit? — Prekleto vendar!« tuli Varnak in divja kot vrtavka naokrog. »Pridi hitro dol, moj ljubi, moj dragi...«

(Konec prihodnjič.)

Pariški modni salon
Zasebno krojno učilišče, Ljubljana, Stari trg 19 L
Došle novosti za damsko, moško garderobo. Izdelava po najmodernejših modelih, krojih po meri s prvimi v inozemstvu kvalificiranimi krojači. Najfinejše krojaško delo. Uradniškim krogom popust.

in Zamejičeve. — Že danes opozarjamo na te slavnostne predstave s pripombo, da dobe oni, ki vzamejo v predprodaji vstopnice za vse tri večere, 20% popusta za vse tri predstave.

☐ **Smrtna kosa.** Umrli sta: posestnikova soproga Neža Valand, stara 52 let. Pogreb danes ob pol 11 iz splošne bolnice na magdalensko pokopališče v Pobrežju. — Ana Mošič, vdova po ključavničarju, stara 72 let. Pogreb danes ob 15 na magdalensko pokopališče.

☐ **Zborovanja hišnih in zemljiških posestnikov v Mariboru** se bodo vršila po sledečem redu: v soboto 21. sept. ob 16 bo glavna skupščina Glavnega Saveza društev hišnih in zemljiških posestnikov iz cele države. Isti večer bo v veliki dvorani pivovarne Union pozdravni večer in proslava 30 letnice društva hišnih posestnikov v Mariboru. V nedeljo ob pol 10 dopoldne bo redni občni zbor delegatov Pokrajinske zveze društev hišnih in zemljiških posestnikov za Slovenijo, ob 11 v veliki dvorani Uniona manifestacijsko zborovanje vseh posestnikov in proslava 30 letnice društva hišnih in zemljiških posestnikov v Mariboru. Prosimo vse delegate, kakor ostale posestnike, zlasti iz Maribora in okolice, da se teh zborovanj udeleže v obilnem številu. Za vse zborovalce je dovoljena polovična vožnja in se dobe legitimacije pri vseh društvih hišnih posestnikov in je preskrbljeno tudi za prenočišča v Mariboru. Tudi iz krajev, kjer še ne obstoje društva hišnih posestnikov, naj pride vsaj en zastopnik.

☐ **Cercle Français.** Francoski krožek v Mariboru otvori s 1. oktobrom zopet vse svoje francoske tečaje in sicer: Otroški vrtec v vseh oddelkih za otroke od 5. do 10. leta; potem tri kurze za odrasle, v katerih se predela učna snov nižjih razredov realke oziroma realne gimnazije. Pouk bo ob torkih in petkih od 18 do 19 na drž. realki, pritličje na levo. Končno še literarni kurz gospe Laverque vsak četrtek od 18 do 19 v društveni čitalnici in pa konverzacijski sestanki vsak ponedeljek od 18 do pol 20 v društveni čitalnici. Prijave za vse te tečaje se sprejemajo ob sredah od 17 do 19 v društveni čitalnici na moškem učiteljišču. Vsi udeleženci tečajev oz. njihovi starši morajo vstopiti kot člani v francoski krožek.

☐ **Duobus litigantibus tertius...** Smejali pa so se topot učenci IV. deške osnovne šole. Pravda pa teče radi nekaterih učnih prostorov, ki so bili dodeljeni IV. deški osnovni šoli v poslopju I. dekl. mešč. šole v Miklošičevi ulici. In ne bi bilo smeha učencev, ko bi ne šlo tudi za stvarno zasedbo dodeljenih prostorov. Ravno pri tem pa so se pojavile težkoče, ker je vodstvo dekl. mešč. šole izjavilo, da ne more odstopiti nobenih prostorov. In so učenci čakali pred zaklenjenimi vratmi, da se odpro. Ker se dolgo niso odprla, so jo s hruščem in truščem potegnili skozi vežo ter se raztepli domov in po mestu. Ko so se pa vrata s pomočjo ključavničarja masilno odprla, so bili šolski prostori na razpolago, o učencih pa že davno ne duha ne sluha. V interesu šolskega pouka je, da se ta zadeva čim preje uredi: ali da izprazni I. dekl. mešč. šola določene prostore ali pa da se število učencev na IV. deški osnovni šoli v posameznih razredih poveča, kar bi bilo nazadnje najboljša rešitev, če ugotovimo, da je na omenjenem zavodu število učencev v nekaterih razredih majhno. To pa radi tega, da ne pridejo učenci zopet v vlogo tretjega, ki je smeh njegov delež. Počitnic je bilo itak dovolj.

☐ **Napredovanje v mestni službi.** Načelnik mestnega zdravstvenega urada, mestni zdravnik dr. Novak je imenovan za sanitetnega nadsvetnika. Čestitamo!

☐ **Elektrifikacija mariborske okolice.** Načrti za elektrifikacijo Kamnice, Rošpoha, Bresternice in Felberjevega otoka so že gotovi. Elektrifikacijskega dela se bodo pričela v najkrajšem času, čim odobri okrajno glavarstvo tozadevne elektrifikacijske načrte.

☐ **Krščanska ženska zveza** se udeleži dne 22. septembra ob pol 10 proslave 50letnice ustanovitve Vincencijeve konference pri sv. Magdaleni. Istega dne pa se zveza udeleži ob 16 blagoslovitve novega frančiškanskega pokopališča na Pobrežju.

☐ **Tombola,** ki jo je nameravala prirediti prihodnjo nedeljo, t. j. 22. t. m., Krekova godba na Trgu Svobode, se je preložila na nedeljo, dne 13. oktobra.

☐ **Največičastnejšo in največjo prireditev vseh časov in narodov,** evharistični kongres v Chicagu, bo predvajala v filmu 12. in 13. oktobra t. l. Prosvetna zveza v Mariboru in sicer hkrati v Grajskem in Unionskem kinu. Že sedaj opozarjamo javnost, zlasti pa bližnja prosvetna društva na to izredno prireditev, da bodo mogla pravočasno vse potrebno ukreniti za udeležbo. Film je edinstven v svoji monumentalni veličini. Želeti bi bilo, da se iz posameznih krajev organizira skupen obisk predstav, ki se bodo v obeh kinih ter oba dni vršile že od 14. ure naprej. Natančnejša pojasnila se dobe pri Prosvetni zvezi v Mariboru.

☐ **Na delovnem trgu.** Takoj dobi zaposlitev preko tukajšnje Borze dela: 5 zidarjev, 5 pleskarjev, 4 tesarji, 3 tapetniki, 3 elektrotehniki, 6 mizarjev, 1 kotlar, 3 kovači, 1 klepar, 1 sobarica, 1 kuharica, 1 poslužnica, 2 tovarniški delavki, 2 vzgojiteljici in 2 varuški.

☐ **Taki ne bi smeli biti sadovi sportne vzgoje.** Ne pojmujemo danes sporta samo kot celokupnost uspehov in naporov na polju najraznovrstnejših panog telesne kulture in telesnega naprezanja. Nekaj več je sport. Oblikovanje in usmerjanje mladine v smislu vseh plemenitih nagibov ter teženj in neke posebne duhovne ustrojitve, ki daje novodobnemu sportnemu gibanju nekako simpatično obeležje. Preteklo nedeljo pa so bili razočarani mnogi, ki so se vozili iz Celja v Maribor in ki v sport verujejo. Rezervno moštvo nekega tukajšnjega sportnega kluba, napram kateremu smo imeli že nekajkrat priliko dokazati, da smo mu naklonjeni in da vemo v polni meri ceniti njegova idealna stremljenja, je namreč odigralo omenjenega dne v Celju tekmo s tamošnjim novoustanovljenim sportnim klubom »Olimp«. Moštvo je na povratku domov smatralo za potrebno, da daje v nadomestilo za svoj poraz na igrišču že kar v železniškem vozu vidnega izraza nečemu, čemur bi se ne bili nikdar nadejali. Ponašanje nekaterih je bilo docela nesportno. Radi klubovega prestiža ne bomo segli v podrobnosti; v skladu s klubovimi pravili in njegovim ugledom pa je tudi, da uvede klubov odbor preiskavo o tej zadevi, da se taki in slični nastopi, ki kvarijo ugled kluba in ki udarjajo sramoten žig vsemu sportnemu gibanju sploh, v bodoče preprečijo. Podatki so v našem uredništvu na razpolago.

☐ **Nezgoda beračeva.** Povozil je včeraj neki izvošček 87letnega berača Matijo Kirbiša, ko je le-ta šel preko Drž. mosta. Pri padcu je Kirbiš zadobil težke notranje poškodbe in ga je reševalni oddelek prepeljal v bolnico.

Celje

Za dobro delo je dobil klofuto. Ko je brivski mojster Maks Pirc iz Gaberja prošli četrtek proti večeru kolesaril tam po kapucinskem mostu, je opazil v bližini, kako nekdo prav nečloveško bije mladega dečka po glavi in životu. Stopil je s s kolesa in skušal obvarovati dečka pred nadaljnim trpinčenjem s tem, da je odrinil onega, ki je tepel. Pa se je oni razjezil in udaril Pirca po glavi in mu raztrgal srajco. Pirc je seveda suroveža javil policiji, ki ga bo primerno kaznovala.

Iz celjske bolnice. Včeraj je umrl v tukajšnji bolnici 51 letni viničar in invalid iz Prihove Štefan Hrabovšek. — Včeraj je tudi umrla 84 letna vdova iz Zabukovce Helena Župan. N. v m. p.!

Z nožem v hrbet. 19 letni čevljarski pomočnik pri Andreju Kukenberg v Trbovljah Ignac Marin je šel prošli ponedeljek z dela domov. Med potjo je srečal neke krojače — kakor pravi Marin — ki so ga napadli in ga je eden izmed njih zabodel z žepnim nožem naravnost v hrbet. Rana sega v pljuča in fant težko diha. Za kaj je prav za prav šlo, bo pokazala preiskava. Marina so prepeljali v celjsko bolnico.

Dopisi

Trbovlje

Rekord gasilske hitrosti so dosegli gotovo v torek popoldan rudniški gasilci v Trbovljah, ki so od časa, ko je začela rudniška sirena klicati ljudi na pomoč k požaru v lekarni g. Fr. Peharca, kjer se je v podstrešju hiše vnel en tram, ležeč preblizu dimnika, pa do trenutka, ko so prispeli na lice mesta napovedanega požara, rabili samo štiri minute. In so v tem času že imeli vodo v ceveh. Ravno tako so se v hitrosti izkazali gasilci iz trga. Ti sicer niso prišli k požaru, ker jih je nedaleč od požara ustavil gasilec-biciklist, ker je bil goreči tram že odstranjen in ni pretila nobena nevarnost več. Vseeno bi tudi ti ne rabili več kot kakih 5—6 minut. Ta rekord doseže pač le društvo, ki ima orodje v redu in moštvo tako disciplinirano kot ti dve društvi.

Auf biks! Na rauf! Kdor išče, najde. Ta pregovor se je najbolje uresničil v ponedeljek okoli polnoči, ko so trčili skupaj največji razgrajači v trgu Trbovlje ter si z noži rezali rane, da bodo dolgo pomnili na ta večer. Med krojaškimi in čevljarskimi pomočniki že od nekdaj vlada nesoglasje in se večkrat spopadejo. Tako so tudi v ponedeljek — na »blaumontag« popivali med drugimi tudi znani razgrajač in pretepač Franc, delavec pri Dukiču, čevljarski pomočnik Ignac in krojaški pomočnik Ivan. S svojim vpitjem »auf biks« in »na rauf« so spravili ves trg pokonci. Ko so se pozno v noč odstranili iz Zupanove gostilne, je Franc na glavnem trgu začel pretepavati Ivana. Ko je bil ta že dovolj tepen in je Franc že razbil na njem svoj kol, se je obrnil Ivan in z nožem začel sekati po Francetu in Nacetu. Prvi je dobil težke rane po rokah in rami, še težje pa Nace, kateremu je Ivan od zadaj zadrl nož v pljuča. Oba so okoli polnoči prepeljali v bolnico, kjer jima je rudniški zdravnik g. dr. Jenšterle zašil rane. Franceta oddal v rudniško, Naceta pa v celjsko bolnico. Trboveljčani bodo pa imeli sedaj nekaj tednov pred temi razgrajači mir.

Mezdno gibanje rudarjev. II. rudarska skupina hoče v zvezi z vsemi zakonito priznanimi strokovnimi organizacijami vložiti na TPD vlogo za izboljšanje plač in za renoviranje kolektivne pogodbe. Ker so rudarji zboljšanja njihovega položaja resnično potrebni, jim želimo obilo uspeha.

Organizacija jugoslovanskih emigrantov Trbovlje, Laško in Celje priredi v nedeljo 22. septembra okrožni izlet na Mrzlico. Poti iz vseh krajev so markirane. Vabimo vse člane Orjema in drugih primorskih društev kot tudi vse neorganizirane rojake, da pridejo ta dan na Mrzlico, da se spoznamo in pogovorimo o naših skrbeh in težnjah in o predstoječem kongresu, ki se bo vršil 5. in 6. oktobra v Ljubljani.

Borovnica

† **Alojzij Godec.** V torek, 17. t. m. je po težki zemeljski hoji v 58 letu starosti zatisnil svoje oči borovniški posestnik in gostilničar Alojzij Godec. Dolgotrajna zavratna bolezen, ki mu je polagoma črpala življenjske moči in razburljivi družinski dogodki poslednjih časov so ga naposled priklenili na bolniško posteljo, s katere ni več vstal. Smrt ga je rešila mukepolnega trpljenja. Pokojni je bil dober katoliški mož, blag značaj in tudi razumen gospodar, »Slovencu« vedno zvest naročnik in čitatelj. N. v m. p.!

Poizvedovanja za zaišlim slaboumnim Matijem Pirnatom so dosedaj imela ta uspeh, da se je izvestno dognalo, da se je 2. t. m. nahajal v bližini Logatca. Izsledili pa ga doslej še niso.

Temelje za novo stanovanjsko hišo polaga nasproti bivše Debelakove usnjarne tesarski mojster g. Anton Petrič.

Slovenska Krajina

Velika slavnost pri Sv. Jurju. Preteklo nedeljo si je nadela jurjanska župnija tako slavnostno lice, kakor tega ne pomnijo niti najstarejši ljudje. Izvršila se je ta dan posvetitev nove cerkve. Posvetil jo je prevzvišeni nadpastir dr. Andrej Karlin, ki je bil že v soboto sprejet zelo slovesno in z velikim veseljem. Posvetitvi so med drugimi prisostvovali gg.: glavar Lipovšek, vladni tajnik dr. Bratina, okrajni san. referent dr. Gregorc, vsi iz Murske Sobote, kanonik Slepec, dekan Baša, vsa sosedna duhovščina in morje naroda, ki je privrel od vseh strani. Veliki dan ostane v živem spominu ne samo domačim župljanom, marveč vsem, ki so prisostvovali lepim obredom. Prevzvišeni sam je izjavil dopisniku, da zapušča Slovensko krajino z najboljšimi vtisi in si bo zapomnil Sv. Jurja, ker je bilo vse izredno lepo.

Roko si je zlomila v Bodoncih petletna Irma Marič. Šla je iz hiše in pri tem na stopnicah tako nesrečno padla, da si je zlomila v laktu roko.

Vlom. Pred dnevi so vlomili neznanci v trgovino Viljema Hackl v Lemerju in so odnesli blaga v vrednosti do 4000 Din.

Črnomelj

Radi se ponašamo, da napredujemo in da ne zaostajamo za drugimi mesti. Imamo društva, katerim priporočamo, da se spomnijo tudi svojih tovarišev, padlih v svetovni vojni. Malo je mest v Sloveniji, ki ne bi imela že spomenika ali vzidane plošče v spomin padlih. — Torej: Na delo!

Gospodarstvo

Ekspanzija Westenovega koncerna

Vest o prevzemu večine delnic Kranjske industrijske družbe po skupini, v kateri ima vodilno besedo celjska tvrdka A. Westen, je vzbudila v vsem našem poslovnem svetu veliko pozornost.

S to transakcijo postaja tvrdka A. Westen eno največjih podjetij v državi: saj zaposlujejo vsa podjetja koncerna ca. 3600 delavcev: Kranjska industrijska družba ca. 2000, tovarna emajlirane posode (tvrdka A. Westen) v Celju 1400 delavcev in Tovarna kemičnih izdelkov v Hrastniku 180, skupaj ca. 3600 ljudi. K vsemu temu pa pridejo še inozemski interesi tvrdke Westen: več tovaren za emajlirano posodo v srednji Evropi, celo na Poljskem.

Kapitalna moč koncerna je znatna. Matično podjetje v Celju, A. Westen, d. d., ima 20 milij. delniške glavnice, hrastniška tovarna ima zaradi neizvedene valorizacije majhen kapital: komaj 0.625 milij. Din pri bilančni vrednosti premičnin in nepremičnin v znesku celih 180.000 Din (zadnja bilanca je bila objavljena za 1926). Kapital Kranjske industrijske družbe pa znaša [illegible] milij. Din pri kurzu 35.50 šilingov na Dun[illegible] 275 den. na ljubljanski borzi. To podjetje pa [illegible] zadnje čase začelo bolj uspevati, ko se je otvoril kartel.

Westenova tovarna v Celju datira iz 1894, deln. družba pa se je stvorila v dobi nacionalizacij: 1924. Večina delnic hrastniške tovarne pa je Westen dobil 1924. leta.

O organizaciji Westenovega koncerna pa je ugotoviti, da bilanca družbe A. Westen, Celje ne izkazuje nikake postavke efektov, kar pomeni, da so ti privatna last družine, oz. rodbinskih članov. Z Westenovim koncernom je v ozkih stikih tudi znano podjetje usnjarske stroke Franc Woschnagg in sinovi v Šoštanju, ki pa je zopet udeležena pri belgrajski tovarni čevljev »Boston«.

Da si je razširjajoči se koncern skušal dobiti tudi sirovinsko bazo, je razumljivo, zato se bo tudi fabrikacija pločevine pri Kranj. ind. povečala. Velika kapitalna sredstva Westenovega koncerna bodo omogočila povečanje naprav za izdelovanje pločevine.

*

Srbsko zadružništvo. Glavna Zveza srbskih kmetijskih zadrug je štela koncem l. 1928 1890 članic napram 1958 koncem 1926; od teh je bilo: kreditnih 1059 (1926 1165), nabavljalnih 757 (719), za skupno nabavo orodja 4 (4), mlekarskih 27 (24), mlinarskih 1 (3), vinogradniških 14 (11), sadjarske 3 (3) itd. Edino kreditne zadruge ne napredujejo. Podatki za 1927 se niso objavili. Kreditne zadruge so imele 33.987 članov (1926 37.547) ter lastnih sredstev: rezerv 5.3 (7.9) milj. vloge 41.4 (46.4) milj. od česar je bilo v posojilih 42.3 (44.1) milj. Din. Največ zadrugarjev šteje belgrajski okraj (4.580), smederevski (3.54), moravski (3.211) in kragujevški (3.208). Žensko članstvo je malo (694 napram 828). Nadalje je včlanjenih (165) duhovnikov in 304 (271) učiteljev. Med zadrugarji je bilo 22% (24%) nepismenih. Promet je znašal 179.1 milj. Din (292.2). — Nabavljalne zadruge imajo 43.647 (39.335) članov, od teh 29 (35%) nepismenih. Promet je znašal 253.9 (204.6) milj., vsa imovina 27.7 (24.2), deleži 6.6 (6.6), rezerve 4.8 (6.1) in vloge 14.4 (9.9) milj. — Produktivnih zadrug je bilo 54 s 1.308 člani, promet je znašal 63.2 milj. Revizija se ne vrši dovoljno; lani je bilo pregledanih le 487 članic (1926 1022), kar je odločno premalo.

Konkurz je razglašen o imovini Wolfa Henrika, neregistrovanega trgovca v Kočevju; prvi zbor upnikov 5. okt., prijaviti do 22. okt., ugotovitveni narok 5. nov. — Nadalje o imovini tiskarne »Panonija« v Murski Soboti, r. z. z o. z.; prvi zbor upnikov 24. sept., oglasiti se je do 15. okt. in ugotovitveni narok 26. okt.

Potrjena poravnava: »Diskolos«, Rozman Avgust.

Narok za prisilno poravnavo: Križanič Mica, imetnica tvornice pletenin v Celju 30. sept., dr. Fleiss Henrik, imetnik tvrdke »Savinja«, tvornica čarapa v Novem Celju 30. sept.; Lutar Josip, trgovec v Dolnji Lendavi 8. okt.

Upniški zbor: Leskovar Franc in Leskovar Milka, posestnika na Pragerskem 28. sept. (Sklepanje o poravnavi.)

Obrtna banka kraljevine SHS. Sigurno je, da bodo za 1929 dobili delničarji 7—8% dividende. Dosedaj je vplačanega kapitala 47.3 milj. Din, 15. t. m. pa je država plačala še 3.5 milj., skupno do sedaj 15.5 milj. in znaša torej bančni kapital 50.8 milj. Din. Vloge pri centrali znašajo 18.8 milj. Din, pri podružnici v Zagrebu 4.8 milj. Din, skupaj 22.6 milj. Din napram 16.6 milj. Din koncem 1928. Banka je v centrali plasirala v menice 54.8, v lombard 1.8, v tekoče račune 0.9, pri zadrugah 12.2 milj., skupaj 69.7 milj., pri podružnici pa v menice 13.2, v tekoče račune 14.3 milj. Din, skupaj 14.3 milj. Din. Ves plasman banke je znašal 84 milj., napram 69.8 milj. koncem 1928. Nadalje ima banka razpoložljivih sredstev 8.6 pri centrali in 1.1 milj. Din pri glavni podružnici v Zagrebu.

Letina tobaka. Po poročilih monopolske uprave je letos tobak v Bosni in Hercegovini dobro obrodil, tudi kvalitativno. Stanje rastline je v Južni Srbiji povoljno, ker je bilo več dežja. Tudi v Dalmaciji je stanje povoljno. Računajo na donos v celi državi 12—13 milj. kg. Trgatev se je v glavnem že pričela.

Borza

18. septembra 1929.

DENAR

V današnjem deviznem prometu so tečaji ostali v glavnem neizpremenjeni. Promet je bil prav znaten, zlasti v devizi Curih, katere je bilo zaključene nad 2.55 milj. Din. Privatno blago je bilo deloma zaključeno v devizah Berlin in Pariz, deloma pa je tudi v teh kakor v ostalih devizah intervenirala Narodna banka.

Ljubljana. (V oklepajih zaključni tečaji) Amsterdam 2280 blago, Berlin 135.50—1355.50 (1354), Bruselj 790.14 blago, Budimpešta 992.44 blago, Curih 1094.40—1097.40 (1095.90), Dunaj 799.50—802.50 (801), London 275.27—276.07 (275.67), Newyork 56.67—56.97 (56.77), Pariz 221.55 do 223.55 (222.55), Praga 167.93—168.73 (168.33), Trst 297.48 bl.

Zagreb. Amsterdam 2280 bl., Berlin 1353.56 do 1356.50, Budimpešta 990.94—993.94, Curih 1094.40—1097.40, Dunaj 799.50—802.50, London 275.37—276.17, Newyork 56.67—56.87, Pariz 221.55 do 223.55, Praga 168.03—168.83, Trst 296.45 do 298.45.

Belgrad. Amsterdam 2277—2283, Berlin 1352.50—1355.50, Budimpešta 990.94—993.94, Curih 1094.40—1097.40, Dunaj 799.50—802.50, London 275.27—276.07, Newyork 56.67—56.87, Pariz 221.55—223.55, Praga 167.93—168.73, Trst 296.48—298.48.

Curih. Belgrad 9.12875, Berlin 123.65, Budimpešta 90.525, Bukarest 3.07875, Dunaj 73.06, London 25.15375, Madrid 76.55, Newyork 519, Pariz 20.31, Praga 15.3625, Sofija 3.76, Trst 27.14625, Varšava 58.175.

Dinar notira na Dunaju (deviza) 12.49⁷/₈ (valuta) 12.465. V Londonu, Newyorku in Pragi neizpremenjeno.

VREDNOSTNI PAPIRJI

Ljubljana. Celjska pos. 170 den., Ljublj. kred. 123 den., Prašteđiona 860 den., Kred. zavod 170 den., Vevče 130 den., Stavbna 50 den., Šešir 105 den., Kranj. ind. 275 den., Ruše 250—260.

Zagreb. *Drž. pap.:* vojna škoda ar. 405.50—406.50, kasa 405.50—406.50, termini: sept. 405.50—406.50, dec. 415—416.50, 7% inv. pos. 85—88, agrari: 52—53.50. *Bančni pap.:* Hipo 202—204 (202), Poljo 15.75—16 (15.75), Hrv. 50 den., Kred. 93 den., Jugo 81—83, Lj. Kr. 123 den., Medjun. 56 den., Nar. 8150—8300, Prašted. 860—870 (860), Srpska 155 den., Zem. 130—135, Obrtna 38—39, Etno 104 den., Ravna gora 75 den., Kat. 32.33 (32). *Ind. pap.:* Gutmann 185—192.50, Slavonia 120—130 (120), Slaveks 96—100, Danica 120—127, Drava 430 den., Šećerana 430—435 (427.50, 430, 432.50), Osj. ljev. 210—220, Brog. vag. 140—150, Union 260 bl., Isis 16 den., Ragusea 430 bl., Trbovlje 482 487 (485), Vevče 132—145, Nar. šum. 40—41, Piv. Sar. 205 den., Narod. mlin. 20 den.

Belgrad. Narodna banka 8180—8200, vojna škoda 404.50—405.50.

Dunaj. Don. sav. jadr. 84, Wiener Bankverein 21.8, Bodencredit 99.60, Creditanstalt 52.50, Escompteges. 21.70, Živno 112.50, Aussiger Chemische 260.75, Ruše 31, Mundus 180, Alpine 40.50, Trboveljska 59.70, Kranj. ind. 35, Leykam 6.30, Rima Murany 111.75.

Žito

Na naših domačih žitnih tržiščih je vladala danes vkljub čvrstejši tendenci ameriških tečajev precejšnja mlačnost. Cene sicer niso izpremenjene, vendar je živahnost povpraševanja, pa tudi ponujanja, precej popustila. Bačka pšenica velja 197.50 do 200 nakladalna postaja, koruza 160—165, oves enako kakor koruza. Krušne moke in otrobi padajo v vrednosti, dočim se moka «0» vztrajno drži.

V Ljubljani so notacije neizpremenjene.

Na ljubljanski borzi je bilo zaključeno 50 q pšenice in 50 q koruze. Tendenca neizpremenjena.

Novi Sad. Pšenica bč. 190—195, sr. 187.50—190, ladja Tisa 205—207.50, ladja Donava 200—205 oves 152.50—157.50, koruza 150—160, ječmen 125—130, moka 0g 290—300, št. 2 270—280, št. 5 245—255, št. 6 220—230, št. 7 180—190, št. 8 120—130, fižol 435—445. Tendenca neizpremenjena. Promet: 3 vagoni pšenice, 32 koruze, 3 moke, 1 fižola, skupaj 39 vagonov.

Budimpešta. Tendenca: utrjena. Pšenica: okt. 22.05—22.10, zaključ. 22.08—22.09, marec 24.68—24.65, zaključ. 24.67—24.68, maj 25.38—25.40, zaključ. 25.37—25.40. Rž: okt. 16.62—16.84, zaključ. 16.84—16.86, marec 19.02—19.19, zaključ. 19.18—19.19. Koruza: maj 17.96—18.01, zaključ. 18—18.01.

Živina

Ljubljanski sejem 16. t. m. Sejem je bil drugi v mesecu in srednje obiskan. Prignanih je bilo (v oklepajih število prodanih glav): 130 (23) konj in 11 žrebcev, 58 (28) volov, 43 (22) krav, 20 (15) telet in 147 (90) prašičkov za rejo. V cenah ni drugih izpremememb, kakor da so prvovrstni voli popustili za 50 par. Notirali so: voli I. 10.50 (11), II. 10 (10), III. 9 (9); krave debele 5.50—7.50 (5.50—7.50, klobasarice 4—5 (4—5); teleta 14—15 (14—15 Din za kg žive teže. Konji in prašički za rejo po kakovosti in velikosti. Za izvoz se ni kupovalo.

Hmelj

Praga, 18. sept. (Tel. »Slov.«) Inozemski in domači trgovci pridno nakupujejo blago. V trgovskih krogih se računa, da je bilo prodanih že 100 tisoč stotov po 50 kg žatskega hmelja in da ga je nakupila prva roka. Cene so ostale nespremenjene med 300 do 625 Kč za 50 kg brez 2% prometnega davka. Tendenca za prima blago je bila utrjena. Na hmeljskem ozemlju Auscha in Raudnitz se je plačalo za prvovrstno blago 250 do 365 Kč za 50 kg brez prometnega davka. Približno se ocenjuje, da je bilo v imenovanih dveh ozemljih prodanih 12.000 do 14.000 stotov letošnje žetve.

Nürnberg, 18. sept. (Tel. »Slov.«) Tudi danes je bilo povpraševanje zelo omejeno. Od 200 bal je bilo prodanih 70. Pri tem je dosegel vürtemberški I. hmelj ceno 75 do 80 mark, srednji Hallertauer 55 do 75, I. Hallertauer 80 do 85, srednji gorski hmelj 35 do 40 mark. Razpoloženje je bilo mirno in medlo.

Ljudski oder v Ljubljani

»Potopljeni zvon« na Ljudskem odru. V nedeljo 22. t. m. ob pol 8 zvečer uprizori Ljudski oder slovito Hauptmannovo dramatsko bajko v petih dejanjih »Potopljeni zvon«. Igra se po svoji lepoti in umetniški višini meri lahko z najboljšimi deli svetovnih dramatskih mojstrov in bo brez dvoma tudi Ljubljančanom nudila mnogo lepega užitka. Glavno vlogo zvonarja Henrika igra splošno priljubljeni član in režiser Ljudskega odra g. ing. arh. Ivan Pengov, ki po daljšem odmoru spet nastopi na deskah Ljudskega odra. Ta predstava pa je obenem njegova poslovilna. Pri uprizoritvi sodelujejo iz prijaznosti tudi člani Radio orkestra. Občinstvo se opozarja na predprodajo vstopnic, ki se prične v petek 20. t. m. v »Društveni nabavni zadrugi« v Ljudskem domu prvo nadstropje.

Ljubljansko gledališče

Za obe dramski premijeri, Goethejevega »Fausta« in Pagnolovo komedijo »Velika Abeceda« se dobe vstopnice od petka dalje pri dnevni blagajni Narodnega gledališča v operi, pol ure pred začetkom predstave pa v drami.

Abonirajte se! Sprejem abonentov za A, B in E je skorajda zaključen. V te skupine se sprejme le še omejeno število reflektantov. V skupini C in D je še dokaj prostora. Opozarjamo na izredno nizke cene, ki so jih deležni državni uradniki ter organizacije privatnih nameščencev, ako prijavijo vsaj 50 svojih članov. Od 23 Din mesečnega prispevka dalje dobite sedež za okroglo štiri predstave na mesec. Prijave se sprejemajo v blagajni (dramsko gledališče), odnosno telefonično na telefon številka 2306 ter štev. 2231.

Darovi

Za Vincencijevo konferenco v Mostah je daroval g. Ivan Kosec, brivski mojster v Prisojni ulici v Ljubljani 30 Din. — Bog povrni!

Sveta življenje in vrvenje

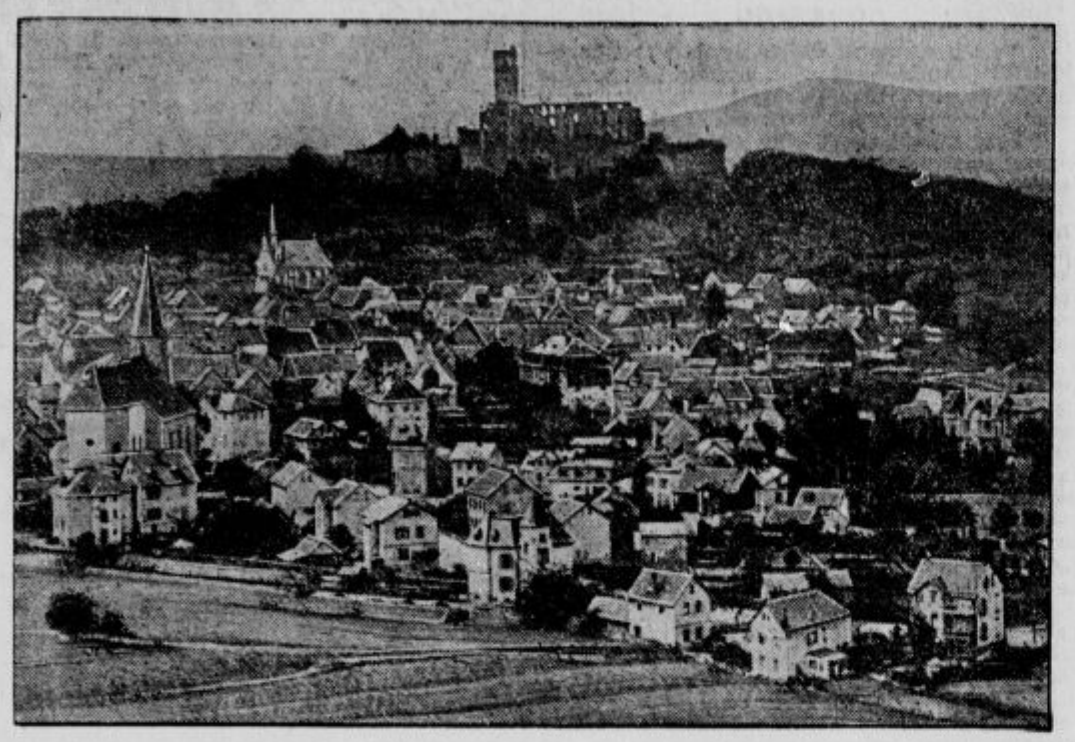

Izpraznjevanje Porenja. Mesto Königstein, katero so angleške čete kot prvo zapustile.

Dolgost našega življenja

Prvi je izračunal poprečno življensko dobo leta 1693. matematik in zvezdoslovec Halley. Poprečna življenska doba današnjega človeka se giblje med 35 in 45 leti. Tretjina vseh istočasno rojenih ljudi umrje že pred 20. letom starosti, polovica jih doseže starost 40 let, petina jih doživi 70. leto in niti dva odstotka 90. leta.

Poprečna življenska doba je v veliki meri odvisna od umrljivosti dojenčkov. Od 8. do konca 18. stoletja je znašala poprečna življenska doba približno 33 let. Z izboljšanjem higienskih razmer in z bojem proti umrljivosti dojenčkov se je poprečna življenska doba v preteklem stoletju močno dvignila.

Za življensko dobo posameznega človeka je seveda v prvi vrsti važna telesna konstitucija in pa način življenja. Velikega pomena je pa tudi poklicna delavnost. Ne samo tako zvani nezdravi poklici (izdelovanje strupov, nezdrav zrak v delavnicah itd.), ampak tudi hitrost in način dela vplivajo na življensko dobo. Neugodne so razmere pri pripadnikih gostilniškega obrta in v industrijah, v katerih se predelujejo strupene snovi ali v katerih posamezni dela telesa posebno močno trpe. Neugodne so razmere tudi pri poklicih z nerednim, razburljivim življenjem, kakor n. pr. pri bankirjih, umetnikih, časnikarjih in zdravnikih. Nasprotno pa imajo delavci na prostem, kmetje, učitelji, uradniki in duhovniki ugodne življenske šanse.

Meja človeškega življenja je približno pri 100 letih. Stari pisatelji so sicer poročali, da so posamezni ljudje dočakali starost 150 do 180 let; vendar so to izrodki fantazije in senzacije. V neki bavarski statistiki iz leta 1871. je bilo navedenih 27 oseb s starostjo nad 100 let. Ko so statistiko natančno preiskali, so našli, da je bila samo ena oseba stara nad 100 let, petnajst oseb pa ni bilo niti 90 let starih. Poročila o življenskih dobah nad 100 let prihajajo največ iz neciviliziranih krajev, kjer še niso vodili tozadevnih registrov.

O Angležu Thomasu Parru, ki je umrl v Londonu leta 1635. baje v starosti 152 let in devet mesecev, poroča znameniti zdravnik Harvey, »da se je v starosti 120 let poročil z mlado vdovo, ki je zagotavljala, da ni na njem nikdar opazila starosti«. Parr se je preživljal baje izključno z mlekom in plesnivim sirom. Umrl je »radi prenapasenosti, ker ga je angleški kralj pozval k sebi v London in ga tako kraljevski gostil, da je kmalu nato umrl«. — Hufeland poroča o nekem norveškem kmetu, ki je baje leta 1797. umrl 160 let star, ko je bil njegov najstarejši sin 103, njegov najmlajši sin pa 9 let star. — Poročila o izredno visokih starostih so — kakor kažeta navedena slučaja — vedno opremljena s pečatom neverjetnosti.

Znanstvena opazovanja so pokazala, da je starost 105 let izredno redka. Med približno 40 milijoni in pol ljudi, ki na zemlji vsako leto umro je približno 17 oseb starih 106 let, 10 oseb 107 let, 4 osebe 108 let, 2 osebi 109 let in k večjemu ena oseba 110 let.

Površniki in zimske suknje
ter blago za suknje — kakor vedno pri
DRAGO SCHWAB — LJUBLJANA
v največji in zelo ceneni izbiri

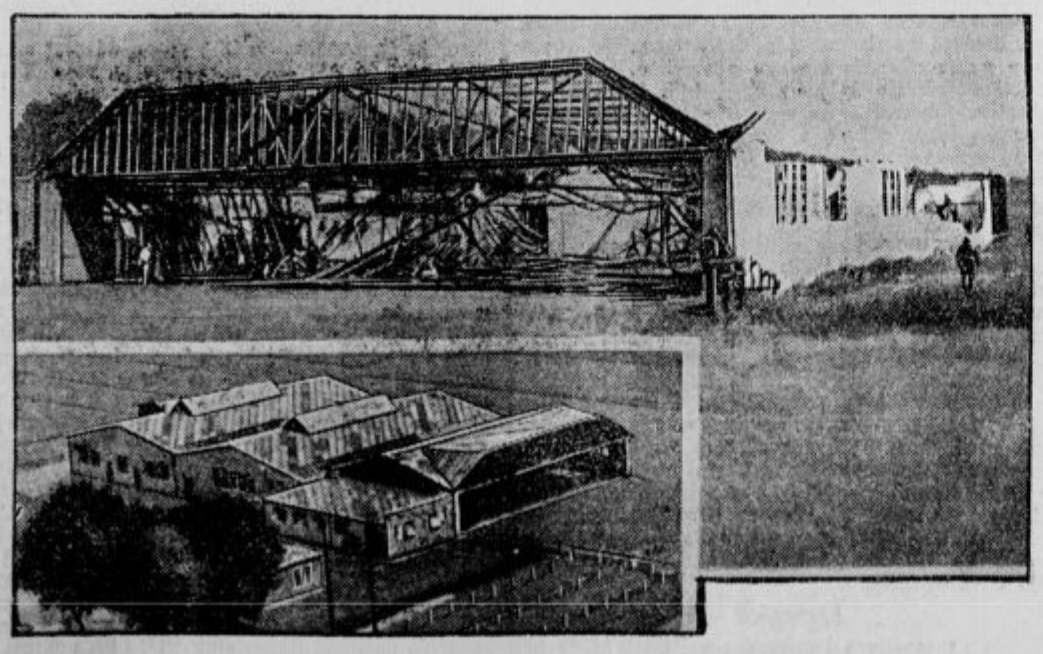

Tovarna za letala Focke-Wulff pri Bremnu, ki je te dni pogorela. Zgorelo je tudi več letal. Škoda je izredno velika, vendar pa je krita z zavarovalnino.

Zobni zdravnik, ki pozna žensko ničemurnost

Filmska igralka Rachel Devirys se zelo rada in pošteno smeje, in kako se tudi ne bi, ko pa ima tako lepe zobe. Nedavno je Devirys prišla v London, kjer je pri nekem zobnem zdravniku kot reklamo videla svojo fotografijo z napisom: »To so najlepši zobje na svetu.« Fotografija je bila v naravni velikosti in barvana, visela je v izložbi zobnega zdravnika, vsakih pet minut pa so jo razsvetlili. Namreč razsvetlili so njena usta in tedaj se je jasno videlo, da njeni zobje, njena dika in ponos, niso pravi, marveč ponarejeni, ampak tako umetniško pritrjeni na čeljusti, da je vsakdo mislil, da so pravi. Igralka se je silno razsrdila. Prvi hip je hotela razbiti izložbo, nato se je pa premislila in je sklenila, da toži fotografa in zobnega zdravnika ter obenem zahteva pol milijona frankov odškodnine. Pri razpravi so ugotovili, da je pariški fotograf prodal fotografijo igralke londonskemu zobnemu zdravniku, ki je sliko izkoristil v reklamne svrhe.

Oba obtoženca bi bila gotovo obsojena, če ne bi bil zobar dober poznavalec ženske duše. Na razpravi je priznal vse. Pripovedoval je, da je že več let iskal najlepšo ženo z najlepšimi zobmi na svetu. Bilo je zastonj. Ena je bila lepa, pa je imela grde zobe; druga zopet je imela lepe zobe, pa obraz ni bil lep. Ko je zagledal fotografijo igralke Rachel, je plakal od veselja. Ni se mogel premagati, da ne bi to ženo proslavil, obenem pa tudi zase napravil reklamo. Ker pa te reklame niso razumeli, kakor je on mislil, je pripravljen, da izpremeni besedilo takole: »To je slika Rachel Devirys, ki ima od vseh žen na svetu najlepše zobe. Sodnijsko je ugotovljeno, da so ti zobje pravi. Pa če bi tudi bili ponarejeni, bi tega nihče ne opazil, ker zobje, katere izdelujem jaz, so popolnoma enaki.«

Igralka je bila radi te izjave vsa srečna in je takoj odstopila od odškodnine. Nato jo je zobozdravnik prosil za dovoljenje, da bi se smel dvajset let posluževati te reklame. Igralka je vsa srečna pristala na to, vendar pa je vprašala: »Kaj pa, če se med tem dogodi, da reklama ne bo več odgovarjala dejanskemu stanju?« Nato je zobar odgovoril: »Gospodična, tudi tedaj! Mi umetniki smo poklicani, da lepoto ohranimo tudi za bodoče generacije. Žena z zobmi, kakršni so Vaši, se ne bo več rodila!« Tedaj je bila igralka tako ginjena, da je poljubila zobozdravnika.

Iz tega sledi, da so vse žene do duše dobre, treba je pri njih pritisniti na pravi gumb in to je — ničemurnost.

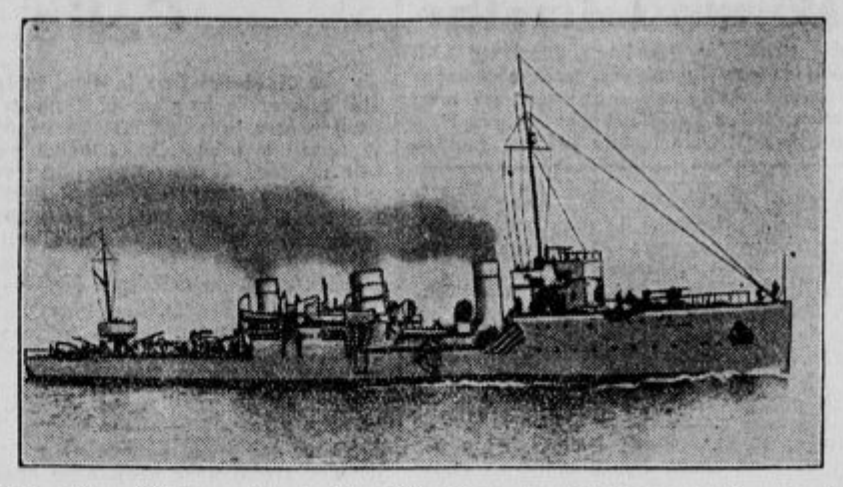

Ruski torpedni rušilec »Wojkow« (preje »Trocki«), ki so ga več dni pogrešali ... je pa sedaj morje naplavilo ostanke rušilca, je gotovo, da se je »Wojkow« ob zadnjem viharju s posadko 110 mož vred potopil.

Češkoslovaška in Noblova nagrada

Književni odbor češkoslovaške akademije znanosti in umetnosti je sklenil, da letos ne bo imenoval svojega kandidata za Noblovo literarno nagrado. Češkoslovaška je to sklenila na podlagi izkušenj, ki si jih je pridobila prošla leta in ki so pokazale, da v odboru za podeljevanje nagrad ne odločuje čisto umetniška ocena predloženih književnikov, marveč da igrajo vlogo tudi drugi momenti, radi česar je položaj pripadnikov malih narodov nenavadno težaven. Že pred vojno je bil za Noblovo nagrado predložen slavni češki pesnik Jaroslav Vrchlicky, čigar dela so toliko let po njegovi smrti še vedno po vsem svetu visoko cenjena. Vrchlicky je dejansko veličina češkega naroda in njegova dela so z velikim uspehom prevedena v razne druge jezike. Čeprav je bil tisti čas slavni švedski slavist Jensen, ki je prevel dela Vrchlickega na švedski jezik, član odbora za podeljevanje nagrad in čeprav je on Vrchlickega toplo priporočal, je vendar proti njemu zmagal kandidat velikega naroda. Po vojni je akademija trikrat predlagala Alojza Jiraseka, največjega češkega pisatelja zgodovinskih romanov, češkega »Sienkiewicza«, a je bila njegova kandidatura zavrnjena z izgovorom, da so njegova dela preozko nacionalno pisana, čeprav imajo enako književno svojstvo tudi dela Sienkiewicza, ki pa je kljub temu dobil nagrado. Radi tega je bil preteklo leto predložen pesnik Otokar Březina, kateremu se nikakor ne more predbacivati, da ima »ozko nacionalno obliko«, čigar dela so prevedena v razne jezike in ki je užival sloves, da je eden naj večjih tedaj živih pesnikov. Pa tudi Březina ni bil izbran. Kakor je znano, je Březina letos umrl. Akademija je pri teh izkušnjah sklenila, da letos ne bo imenovala svojega kandidata.

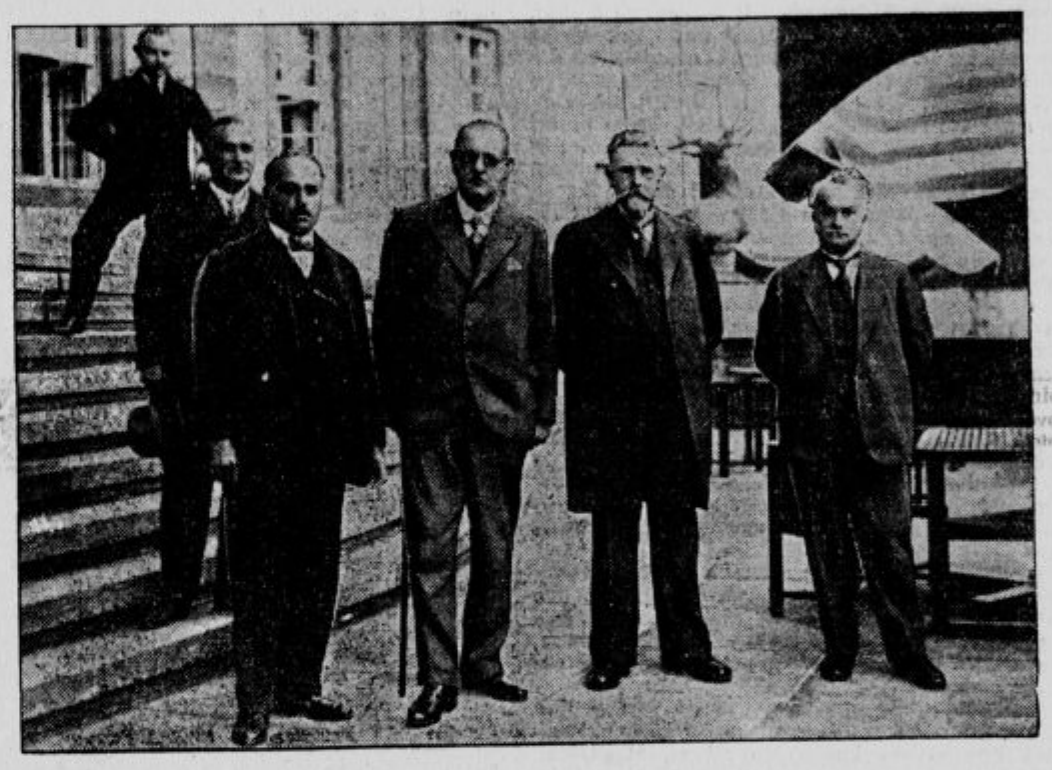

Vladna seja v sanatoriju. Nujna vprašanja nemške gospodarske politike, posebno reforma zavarovanja brezposelnih, so zahtevala podroben razgovor članov vlade z državnim kanclerjem. Ker se pa kancler Müller nahaja še vedno v sanatoriju pri Baden-Badenu, so tjakaj sklicali vladno sejo. Na sliki od leve na desno: finančni minister Hilferding, drž. kancler Müller, minister za delo Wissel in notranji minister Severing.

Originalna reklama

Madžarski čevljar iz Tapriosa, Janoš Gergely je bil originalen človek. Ostal je dosleden samemu sebi do smrti. Originalen človek napravi tudi originalno oporoko. Gergelyjeva zadnja volja je bila, da ga položе v krsto brez čevljev, ki morajo biti med pogrebom pritrjeni na krsto. »In sicer zato,« pravi oporoka, »da se bodo tisti, ki bodo šli za pogrebom, kakor tudi oni, ki bodo pogreb gledali, mogli prepričati, da so čevlji, ki sem jih jaz izdelal, fini in solidni, in da bodo z naročili prišli k mojemu sinu, ki se je od mene naučil izdelovati enako dobro obuvalo.« Čevljar Janoš je bil pokopan, kakor je želel, a že naslednji dan so prišli vaščani, da naroče pri njegovem sinu čevlje. Originalna reklama je uspela.

Gladovna stavka kače

Zoološki vrt v Saint Louisu v Združenih državah si je nedavno nabavil velikanskega udáva (boo). Ujetnik pa je naenkrat začel z gladovno stavko, kakor da bi hotel protestirati, ker so ga oropali svobode. Nekateri prijatelji zoološkega vrta, ki so se bali, da bi ogromna kača ne poginila od gladu, so nasvetovali upravitelju vrta, naj jo zopet izpusti. To pa ni bilo tako lahko. Kačo bi morali prenesti nekaj tisoč kilometrov do pragozda, kjer so jo ujeli. Na drugi strani bi pa upravitelj zoološkega vrta silno nerad zgubil to kačo, ki je izredno lepa in velika. Zato se je odločil, da bo neubogljivo kačo s silo krmil s pomočjo železne palice. To pa ni bilo tako enostavno, ker je bilo treba devet krepkih mož, ki so komaj obvladali tega zmaja. Par dni nato, ko se je udáv verjetno prepričal o brezmiselnosti svoje »stavke«, jezačel sam jesti in se pomiril s svojo usodo.

»Ali je kosilo že gotovo?« zakliče mož v veži.

»Še ne,« odgovori žena.

»Potem grem v restavracijo.«

»Ali bi ne mogel minuto počakati?«

»Bo potem gotovo,«

»Ne, ampak s Teboj pojdem!«

»Stric, ali se ti vedno z britvijo češeš?«

Za duha in srce

Izredna žena

Sv. Hildegard je ena največjih žensk krščanske kulturne zgodovine. Letos preteče 750 let, odkar je umrla v samostanu na Rupertsbergu pri Bingenu, kjer je bila prednica. Sveta Hildegard je imela dar videnja v tako izredni meri ko noben drugi svetnik katoliške Cerkve. Zraven tega je bila izvrstna poznavalka latinskega jezika, sicer pa ne učenjakinja v strokovnoznanstvenem smislu. Pač pa je imela zmožnost globoke intuicije v tujo dušo, v vzročnost sedanjih in bodočih dogodkov in v najtežjo bogoslovno, naravoslovno in dušeslovno problematiko. Njeno glavno delo se imenuje Scivias (Sci vias Domini), v katerem v mističnih gledanjih razlaga najvažnejše resnice o Bogu, božjih rečeh in bogoljubnem življenju. Spisala je tudi dve nenavadni medicinski knjigi, sedemdeset duhovnih pesmi katere je tudi uglasbila, razlago evangelijev, 58 homilij in knjigo »Divinorum operum«, v katerem opisuje naravo in njeno snovanje z vidika bogustvarjenosti. Zapustila je tudi bogato korespondenco z najimenitnejšimi osebami svojega časa, med drugim s papežem Evgenom III in cesarjem Friderikom Rdečebradcem.

Pomen sv. Hildegard se šele danes prav razkriva, ker se mnoga spoznanja naše moderne povsem krijejo z intuitivnimi vpogledi te svetnice v bistvo stvari, njihovo medsebojno zvezanost in v odnos vsega vidnega do nevidnega in absolutnega. Morda sploh nihče ni tako globoko prodrl v naravo ko Hildegard, ki je odkrila tudi zvezo med živalskim, zlasti rastlinskim stvarstvom in čutnonravstveno osebnostjo človeka. Nekatera poglavja »Sciviasa« se čitajo ko najboljše stvari Claudelove, ki ima tudi ta dar.

Pa tudi eksaktno znanstvo danes sv. Hildegard visoko ceni, ker je bila njeni intuitični filozofiji podlaga ostro in obenem ljubeče poznavanje najmanjših naturnih pojavov. Na razstavi za ljudsko higijeno v Düsseldorfu l. 1926. je bila izobešena velika tabla s sledečim besedilom: »Sv. Hildegard je bila prva zdravniška pisateljica in nam je v svojih naravoslovnih knjigah podarila bogato razčlenjen sistem zgodnjesrednjeveškega gledanja narave. Ona je utemeljiteljica znanstvenega naravoslovja.« Tudi moderna medicina je potrdila mnogo intuitivnih spoznanj te svete in izredne žene. Opisala je veliko število živali svojega kraja, zlasti pa je poznala rastlinstvo.

Njena dela se vnovič izdajajo v zadnjem času. Dozdaj je izšlo »Sciviasa« v Berlinu v Augustinusverlagu, 1929. Njeno življenje in delo popisuje Johannes May: Die heilige Hildegard von Bingen, Verlag Kösel und Pustet, München.

Danilo Gorinšek: Zalostna ljubezen

(Pesmi. — Ptuj 1929. — Založila in izdala Ptujska tiskarna. Strani 32.)

Skoraj neopaženo je izšla te dni v Ptuju nova pesniška zbirka mladega pesnika Danila Gorinška, ki pa tokrat ni mladinska, ampak ljubavno-lirična. Kakor so njegove mladinske pesmi iskrene in vedre, brez eksperimentiranja s formo in ritmom ter resnično doživljene in občutene, tako očituje tudi ta zbirka vse njegove vrline. Tako svežih verzov v novejši slovenski poeziji nimamo mnogo, a prav gotovo nimamo zbirke, ki bi jo kakor to lahko dali v roke izobraženemu in preprostemu človeku. Njegova erotika, ki nikjer ne prekorači estetičnih in etičnih mej, idejno sicer ni globoka, ker le malo je v njej novih spoznanj, zato pa je toliko bolj elementarno pristna v občutju in v prispodobah. Od pravih utripov vzvalovanega srca nas vodi pesnik v življenjske dvome, nam preko slovesa pokaže bolest spominov, ob koncu nas pa odreši pesimistično-romantične peze s spoznanjem dozorelega moža, ki mu je v življenski borbi srce postalo kremen. Sklepna zdravica je celo optimistična, ker:

— bolj ko vajen si grenkobe,
slaje občutiš slast sladkobe,
več si prehodil temnih dni,
bolj svetlo solnce zažari...

Do tega odrešenja ga privede pač ona »večna luč«, o kateri pravi v pesmi na strani 9., da mu jo je Bog prižgal v duši, da bo gorela mu vse dni.

Zbirko »Zalostna ljubezen«, kateri je uvodni verz napisal pesnik Radivoj Rehar, je Ptujska tiskarna (pri kateri se tudi naroča) odlično opremila ter jo natisnila na izredno lepem in debelem papirju. Na čelu zbirke je avtorjeva slika z avtogramom, bakrotisk Jugoslovanske tiskarne. M. Skalan.

Ljubljanski Ljudski oder v mariborskem teatru

Nemalo in nad vse prijetno presenečeni so bili Mariborčani ob živahni, polni in smiselnostni igri diletantske družine Ljudskega odra, ki je prišel v nedeljo v goste. Z malodane profesionalno igravskim elanom in odlično odrsko izšolanostjo so se popeli v pravljičnost in čarobnost Povodnjakovega, Cateževega in Jagababinega carstva, ki bi nemara celo poklicnikom povzročil tupatam nemalih preglavic. V ospredju je bil trio Pengov (zvonar Henrik), Mostarjeva (Magda), zlasti pa Zagorska (Rutica), ki je za svojo sočno igro žela tudi največ aplavza. Junačili pa so kajpak tudi ostali igravci (Roman, Marjan, Božov in Bajc) v okvirju posameznih vlog ter možne umetniške dosegljivosti. In je publika, ki je skoraj napolnila gledališče in med katero je bilo opaziti zlasti veliko dijaštva, bila zelo hvaležna. Pač pa smo pri predstavi pogrešali gotovi del publike, ki bi bila njena velika dolžnost, da se udeleži gostovanja ljubljanskega Ljudskega odra. Z radovednostjo so v nedeljo zvečer vstopali Mariborčani v svoj hram umetnosti; in so odhajali z zadovoljstvom in toplim priznanjem diletantski družini ljubljanskega Ljudskega odra, njeni visoki umetniško-odrski usposobljenosti ter idealnim kulturnim stremljenjem. -c. -c.

Zanesljivo zdravilo za nego las je novo znajdena francoska pomada „MICHEL“ kadar 95% plešastih ljudi zopet dobi nazaj svoje izgubljene lase, tedaj je oni ki mu izpadajo lasje ali so mu izpadli do polovice, uverjen, da se mu zopet povrnejo lasje in ozdravi lasno tkivo, odstrani pa perhaj, svrbež in vse one boli vsled katerih lasje izpadajo ali osive. Pošlje po povzetju „MIŠEL“, Vasina 3, Beograd. — Prodaja tudi lekarna Deželni. Kralja Mihajlova 1. Doze 60, 80, 100 in 160 gr. Cene 115, 150, 185 in 290 dinarjev. Nekaterim osebam zadošča 60 gr. drugim pa 160 gr. kakor je komu več ali manj obolelo lasno tkivo. Nekatera oseba porabi 160 gr. pa jej ne zrastejo lasje, koji jih je imela, tedaj naročimo na svoje stroške še 160 gr omenjenega zdravila. Ako pa oseba, ki je porabila 160 gr. nima prav nikakega uspeha, tej vrnemo poslani denar. — V vsaki dozi je priloženo navodilo o uporabi in garancija za uspeh. — Poštnina gre na naše stroške.

Za letošnjo Noblovo literarno nagrado se imenujejo mnogi kandidati. Največ izgleda imajo baje Nemci, ki se pritožujejo, da, odkar je pred 17 leti dobil Noblovo nagrado Gerhart Hauptmann, noben nemški literat ni bil več odlikovan. Najresnejši kandidat je Rikarda Huch, ki bo to visoko nagrado tudi res zaslužila, dela ji pa močno konkurenco Tomaž Mann, avtor »Buddenbroockov«. Francozi se potegujejo za Rogra Martina du Gard, Angleži eni za Cherstona, drugi za Galsworthyja. Imenujejo se še: Guglielmo Fenero, Maksim Gorki in Sinclair Lewis.

•

Novo središče slavistike. V začetku tega leta je osnovano v Ženevi »Središče slovanskih študij« (Foyer d'études slaves). Njegov namen je, da podpira na univerzi študij slovanskih jezikov in književnosti. Razen o češki in ruski književnosti, ki je o njima predaval že lansko šolsko leto Rus Sergej Karcevski, bo letos predaval E. Cros o poljski, S. Keller pa o srbohrvatski književnosti. To »središče slovanskih študij« pa se ne omejuje samo na univerzo. Za širšo mednarodno publiko, ki prihaja v Ženevo kot v središče Društva narodov prireja predavanja o književnosti, umetnosti, filozofiji in narodnogospodarskih razmerah posameznih slovanskih narodov. Dosedaj se je vršilo že deset takih predavanj, ki so se tikala ruskega, poljskega, češkega in ukrajinskega naroda. Jan—

Seznam narodno-gospodarskih publikacij. Česká společnost národnohospodářská (Praha I., Rytířská 31) je izdala od l. 1921 103 tiskana predavanja o važnih gospodarskih problemih, ki so jih sestavili največji strokovnjaki. Marsikatera izmed njih velja tudi za slovenske razmere. Seznam predavanj se pošlje na zahtevo brezplačno.

Ludvik Kuba, ki je nedavno prepotoval Srbijo, Makedonijo, Bolgarijo, Slovaško in Podkarpatsko Rusijo, je razstavil plodove svojega študijskega potovanja v slikah na razstavi v Topičevem salonu v Pragi, ki traja od 14. do 24. septembra.

Myslbekova razstava v Pragi bo zbrala vsa dosedaj poznana dela tega največjega češkega kiparja preteklega stoletja. Za ljubitelje umetnosti izide tehnično na višku stoječ obsežen katalog, ki bo reproduciral vsak najmanjši predmet, z opisom in kratkim pojasnilom. Naroča se pri Umělecká Besedá, Praha III., Besední ul. 5.

*

K. Kunc: »Fizika za nižje razrede srednjih šol.« Knjiga je bogato ilustrirana. Ima 345 slik in dve prilogi, izmed katerih je ena barvasta. Tvarina je razdeljena in obdelana strogo po učnem programu. Poskusi in aparati so tako izbrani, da bo učenec lahko sam z malimi stroški doma izvršil marsikateri poskus. Tiskana je tako, da bo imel učenec že iz tiska samega pregled čez predelano snov. Orisi aparatov so neposredno pod slikami. Poskusi in življenske izkušnje so tiskane z navadnim tiskom, rezultati poskusov t. j. prirodni zakoni kot bistveni del z ojačenim tiskom, razlaga ter iz zakonov izvajane posledice pa z drobnim tiskom. Razen tega je učenec na kratko opozorjen z ležečimi črkami pred poskusi o namenu poskusa. Knjiga ima tudi v vsakem oddelku veliko zanimivih nalog. Prepričani smo, da bo knjiga ugajala učencem in strokovnim učiteljem fizike. Je odobrena od ministrstva. Dobi se v vseh knjigarnah.

Iz filmskega sveta

FILMSKE TEHNIČNE IZNAJDLJIVOSTI.

Čarovniki iz filmskega sveta nimajo moči le nad prirodnimi pojavi, nad točo in strelo, nad dežjem in viharjem, nad spremembo letnih časov itd., ampak oni morejo tudi človeka samega temeljito izpremeniti. Ali ga narede slepega, mu njegovo gladko kožo z brazgotinami obdajo, ali pa mu posamezne ude grozno pokvečijo. In kar je pri vsem tem najlepše, vse to se vrši brez vsakih bolečin.

V nekem ameriškem filmu mora Milton Sills igrati dvojno vlogo v isti osebi. Radi tega je v eni vlogi njegov obraz strahovito spačen. Od desnega očesa čez celo lice do brade mu je vsekana grda brazgotina, kot bi bil udarjen z mečem. To brazgotino je bilo mogoče ustvariti potom aplikacije kolodija, ki ima lastnost, da kožo skupaj vleče in na njej udrtine napravi, tako da jih v filmu ni mogoče razločiti od pravih, resničnih brazgotin.

Prav tako igra v enem svojih filmov igralec Lon Chaney na eno oko slepega. Kako so ga oslepili? Tehnik filmskih atelijejev družbe Metro se je spomnil zvijače, potom katere so špijoni v ameriški meščanski vojni važne novice prenašali. Poročilo so napisali na tanko kožico, ki je pod jajčno lupino, in so jo na drobno zvito skrili pod očesne veke. Ta je poskusil to tanko kožico položiti čez očesno zrklo in efekt je bil popoln. Zdravnik špecijalist za očesne bolezni je izjavil, da se to lahko zgodi brez vsake nevarnosti za oko in tako je bil Lon Chaney za čas svojih snemanj na eno oko slep.

Živali v filmu niso vedno to, za kar jih gledalci imajo. V filmu »Kralj Bernine« spremlja glavnega junaka na vsak korak lepa divja koza, gams. Gamsov pa v Hollywoodu ni tako lahko dobiti. Zato so v ta namen mlado ovco prav spretno »adaptirali« za gamsa.

Črni labodi so zelo redki. V nekem pred kratkim snemanim filmu bi morali nastopiti. Ker jih pa ni bilo nikjer dobiti, je režiser kratkomalo naročil, naj se jih enostavno črno pobarva. Labodi seveda pa niso nobeni igralci, zato so se začeli takoj, ko so prišli v vodo, potapljati in se umivati toliko časa, da so dobili svojo lepo belo barvo nazaj.

Pri onih živalih, ki imajo igrati kako »vlogo«, je seveda treba včasih prav razumne coprnije, da žival uboga. Če Mary Pickforo želi, da jo spremlja lepo mlado jagnje, mora nositi v roki sol in hoditi proti kraju, kjer vidi jagnje kuno. Krvoločni psi v »Stric Tomovi koči«, ki tako divje lajajo, sledeč svoji žrtvi, so bili razdraženi s tem, da so jim presledkoma ob rečni obali zakopali kose mesa, katere so psi vohali in iskali, na gledalca pa napravili točen vtis, kot da so našli sled človeka, ki ga iščejo.

Tako ustvarja čarobna palica filmskega tehnika mnogokrat sijajna čuda, katerim se v filmu ne moremo dovolj načuditi, pa so največkrat povzročena s prav preprostimi sredstvi.

*

Kino »Ljubljanski dvor« igra zopet enkrat neprekosljivega Chaplina. Film nosi naslov: »Chaplin v rovu« in je prežet toliko pristnega humorja, da mora najbolj pustega filistra spraviti v smeh. Režija je dostojna, tehnika v mnogih scenah občudovanja vredna. Vsebinsko je snov iz svetovne vojne in se bavi z duhovito špijonažo, ki se je na zapadni fronti vršila med Angleži in Nemci.

Sport

S. K. Ilirija — lahkoatletska sekcija. Danes se vrši za vse atlete od 17 dalje redni training. Udeležba vseh radi predstoječega nedeljskega internacionalnega meetinga strogo obvezna! Prinesite opremo seboj! — Načelnik sekcije.

SK Ilirija, nogometna sekcija. Danes v četrtek ob 17 trening skupine I. Po treningu ob 19 važen sestanek skupine I. v vrtnem salonu restavracije »Pri Levu«, Gosposvetska cesta. Udeležba strogo obvezna! — Načelstvo.

Tenis turnir v Ptuju. V nedeljo 22. septembra se odigra v Ptuju medklubski tenis turnir med I. SSK Maribor in Slov. tenis klubom Ptuj. I. SSK Maribor nastopi v sledeči postavi: dame Gregorec, Hribar, Stergar; gospodje Babič, Gasparin, Mastek, Poš, Roglič in Voglar. Tekma se odigra na novozgrajenem prostoru Slov. tenis kluba v Ljudskem vrtu.

Težkoatletski meeting v Celju. V veliki dvorani Narodnega doma v Celju se vrši v soboto 21. septembra težkoatletski nastop mariborskih Železničarjev. Izven kompletnega moštva SK Železničar nastopijo tudi trije domači atleti.

Pred razpustom hazenskih družin v mariborski oblasti. V zmislu razpisa LHP bi se morala prihodnjo nedeljo vršiti prva hazenska prvenstvena tekma med državnim prvakom I. SSK Maribor in SK Ptujem. Ker pa SK Ptuj ne goji več rokometnega in tudi SSK Maribor še do danes ni priredil nobene poskusne tekme, je skoraj gotovo, da s prvenstvenimi tekmami v letošnji jeseni ne bo nič. Ker je tudi glasom poročil tukajšnjega časopisja SK Mura nezadovoljna z ljubljanskim vodstvom, se je bati, da bodo klubi spričo teh okoliščin ustavili gojenje svojčas tako razširjenega rokometa.

Nogometna tekma v Celju. V nedeljo dne 22. septembra je SK Celje povabil okrožnega prvaka SSK Maribor na prijateljsko nogometno tekmo.

Službeno iz LNP. Seja upravnega odbora se vrši v petek 20. septembra ob 20 v mali dvorani Delavske zbornice. Pozivajo se vsi odborniki in podsavezni kapetan g. Dolinar, da se iste sigurno in točno udeleže. — Tajnik I.

Razne sportne vesti.

JLAS je v zadnjem hipu dobil od vlade zaprošeno podporo. Reprezentanci je dovoljena brezplačna vožnja v II. razredu brzovlaka do grške meje. Zveza je prejela tudi denarno podporo v znesku 15.000 Din. Grška lahkoatletska zveza je pa ponudila, da bo na svoje stroške vzdrževala 22 atletov, dokler se bodo igre vršile, to je 10 dni. Reprezentance Bolgarske in Rumunije so že dalj časa v Atenah, in so bili prireditelji letošnjih iger v zadregi, če se Jugoslovani ne bodo udeležili. Za to so tudi prevzeli na svoje rame del vzdrževalnih stroškov; kajti po doseženih rezultatih sodeč, pridejo resneje v poštev samo naši reprezentanti in Grki. Te igre bi izgubile skoro vso vrednost, ako se Jugoslavija ne bi udeležila. Vsled negotovosti, ali bo prišla podpora, je izgledalo skoro, da je ne bo, so atleti opustili redni trening in tako so nekateri odšli v Atene brez pravega treninga. Ljubljanski atleti, ki so bili določeni v reprezentanco, niso mogli odpotovati, ker so bili prepozno obveščeni. Na dvomljiv brzojav, JLAS je bil še v torek, ko je brzojav odposlal, v negotovosti, podpore še ni bilo, zahteval je pa v zadnjem hipu, da odpotujejo Stepišnik, Pavšič in Gregorka. Ti trije pa niso mogli vsega v tako kratkem času urediti in niso odšli v Atene. Iz teh razlogov je tudi več zagrebških atletov ni odpotovalo. Tako nastopi jugoslovanska reprezentanca nekompletna, vseeno se pa lahko pričakuje, da bodo častno zastopali svoje barve.

Reprezentančni program JNS, ki je bil za jesensko sezono napravljen, se bo precej skrčil. Nameravane tekme s Češko ne bo. Čehi so šli tako daleč, da so nam za 28. oktober ponudili svojo juniorsko reprezentanco! Z Madjari je tekma dogovorjena, vendar je profesijonalna zveza zavzela tako stališče, da se bržkone tudi ta tekma ne bo vršila. Francozi se za revanš ne ogrevajo in se tudi ta tekma najbrže ne bo vršila. Igra z Avstrijo je tudi še negotova, vendar se bo po zadnjih vesteh najbrže vršila. Težava je le s termini. Edina sigurna tekma je z Rumunijo 6. okt. za blakanski pokal v Bukarešti. Zanimivo je dejstvo, kako odpade od dogovorjenih tekem druga za drugo. Ne vemo, ali ne zna JNS pravilno sklepati teh tekem, ali pa dela program kar tja v en dan.

Nedeljsko tekmo amaterjev Avstrije in Ogrske je vodil v splošno zadovoljnost gospod Jakšič iz Belgrada. Na banketu ga je gospod Loos, delegat češke nogometne zveze, vprašal, ali bi hotel soditi finalno tekmo za Mitrocup v Pragi. Gospoda Fabrisa so pa pozvali v Gradec, kjer bo v nedeljo vodil tekmo amaterjev Poljske in Avstrije. Torej naši sodniki dobivajo priznanje iz inozemstva, naše domače tekme pa morajo voditi tudi inozemski sodniki, češ da pri nas ni dobrih sodnikov.

V nedeljo se vrši revanžna medmestna tekma Belgrad : Zagreb. Zagrebška nogometna podzveza nima kapetana, gospod Petrović, prejšnji kapetan, pa nikakor noče sodelovati pri tej za Zagreb važni tekmi. Tako bo moral upravni odbor ZNP sam sestaviti moštvo.

TURISTOM, ŠOLAM, AVTOBUSOM, GOSTILNIČARJEM

i. dr. bi bilo zelo v prid, ako izide moj VIII., doslej največji v slovenskem jeziku tiskani vodnik:

sto izletov po Gorenjskem, Dolenjskem in Notranjskem.

Knjiga bi obsegala okrog 160—180 drobno tiskanih strani z opisom najlepših in najzanimivejših naših izletnih krajev, priložena bi ji bila lepa pregledna karta Slovenije (1 : 750.000) v petih barvah ter — ako najdem dovolj umevanja — tudi **pregled avtobusnih prog** in zelo praktičen **gostilničarski adresar**, t. j. seznam priporočljivih hotelov, gostilen, penzijonov, kavaren itd. z najvažnejšimi podatki, ki zanimajo popotnike, iz vseh krajev, ki jih opisuje in omenja omenjeni vodnik.

Ker sem prisiljen izdati ta vodnik v samozaložbi in zahteva vsaka tiskarna debelo garancijo, predno bi pričela tiskati, zato vljudno vabim p. n. turiste, šolska vodstva ter dr. občinstvo, ki bi hoteli naročiti vodnik (in se še niso vpisali v nabiralno polo), da mi blagovolijo sporočiti njih obvezno naročilo po dopisnici s točnim, čitljivim naslovom, da se vem ravnati: ali morem vsaj deloma pokriti ogromne tiskovne stroške i. dr. režije, ali pa moram vsled nezadostnih sredstev svoj namen opustiti.

V subskripciji znaša znižana cena vodniku za vezan izvod Din 50, za broširan izvod pa 45 Din. Naročila naj se naslove na avtorja: Rud. Badjura, Ljubljana, Veliko županstvo.

Na izdaji omenjenega vodnika pa niso interesirani zgolj turisti, temveč v veliki meri tudi avtobusna podjetja ter hotelirji in gostilničarji, ki bodo imeli od vodnika največ gmotnih koristi, saj jim bo ta vodnik privabljal sleherno leto več izletnikov. Vljudno jih torej prosim: ne odklanjajte vabil na naročbo malih oglasov, da bosta oba seznama, tako **avtobusni pregled** kakor tudi **gostilničarski adresar** čim popolnejša. S skromnimi prispevki si v tej knjigi lahko omogočite uspešno reklamo, ne protivite se torej Vašim lastnim koristim! Ako pojde vse po sreči, izide vodnik še letos. Avtor.

Radio

Programi Radio-Ljubljana:

Četrtek, 19. septembra: 12.30 Reproducirana glasba. — 13.00 Časovna napoved, borza, reproducirana glasba. — 13.30 Iz današnjih dnevnikov. — 17.00 Koncert Radio-orkestra: Pavčič: Narodna koračnica; Lehar: Ciganska ljubav; Nevin: En dan v Benetkah; Leopold: Praga; Lehar: Prva ljubav; 19 Kako živijo mravlje, prof. Pengov. — 19.30 Reproducirana glasba. — 20 Koncert godbe dravske divizije na pihala: 1. Čerin: Slovenski fantje, marš; 2. Jakl: V kresni noči, intermezzo; 3. Muhvič: Srb, Slovenec in Horvat; 4. Brodil: Iz Niša in okolice srbski potpourri; 5. Parma: Potpourri iz operete »Caričine amazonke«; 6. Lipold: Hrvatski dom; 7. Palor: Suita slovenskih veselih in šaljivih pesmi; 8. Jakl: Jugoslovanske cvetke; 9. Dolinar-Čerin: Miljenci, slov. narodne; 10. Muhvič, Stubiška koračnica. — 22.30 Časovna napoved in poročila.

Drugi programi:

Četrtek, 19. septembra.

Belgrad: 13.30 Dnevne vesti. 17.30 Prenos godbe ob izmenjavi straže pred dvorom — ali plošče. 20.000 Prenos iz drž. opere. Natančen program javi postaja. — **Zagreb:** 17.30 Popoldanski koncert radio-orkestra. 19.30 Simfoničen koncert (prenos iz Prage). — **Varšava:** 16.30 Mladinska ura. 18 Solistični koncert. 20.30 Orkestralni koncert. 22.45 Plesna glasba. — **Budapest:** 12.05 Koncert orkestra. 17.15 Ogrske narodne. Izvaja Ako: Morvay. 17.50 Koncert opernega orkestra. — **Langenberg:** 12.10 Plošče. 13.05 Opoldanski koncert (barit.-solo). 17.35. Večerni koncert. 20 Caruso (plošče). — **Rim:** 17.30 Popoldanski koncert. 21 Iz italijanskih oper. — **Berlin:** 16.30 Koncert. 17.30 Zabavna glasba. 18.15 Času primerne teme in variacije. 20 Beseda in zvok časa. — **Katovice:** 17 Koncert. 18 Popoldanski koncert. 20.30 Večerni koncert. — **Toulouse:** 18 Plesna glasba. 19.15 Simfonični koncert. 20.30 Koncert — Tango, solo, popevke, fragmenti iz oper. 22 Orkester. — **Stuttgart:** 16.15 Popoldanski koncert. 18.15 Glasbo uživati ali doumeti? 19.15 Človeški možgani kot sprejemalec, transformator in oddajalec valovne energije. 20 Opera »Orfej in Euridika«. — **Praga:** 12.20 Orkestralni koncert. 16.30 Vojaška godba. 19 Kitara in mandolina. 20 Parodije in pesmi. 21 Koncert. — **Torino:** 17 Koncert kvarteta. 19.15 Plošče. 20.30 Prenos iz Milana. — **M. Ostrava:** 12.20 Gramofon. 19 Koncert. 20 Ljudske melodije 21 Orkester.

Orel

Šentpeterski Orel — Ljubljana. Urnik telovadbe za članstvo, mladce in naraščaj šentpeterskega odsega je sledeči: **Člani:** v ponedeljek in četrtek od 8 do 10 zvečer. **Mladci:** v soboto od pol 7 do 8 zvečer. **Naraščaj:** v soboto od 5 do pol 7 popoldan. — Telovadba se vrši v telovadnici Ljudskega doma. Vsi tisti, ki želite telovaditi skupaj z nami, se zglasite v navedenih urah pri načelniku oz. vodji mladcev oz. vodji naraščaja. Bog živi!

Poizvedovanja

V kopališču »Ilirija« je bil najden prstan s kamnom. Lastnik ga dobi v hiši št. 8-II. levo — Miklošičeva cesta, Ljubljana.

Reven delavec je izgubil od mestnega kopališča v Prečni ulici do Resljeve ceste denarnico z 250 Din. Pošten najditelj se prosi, da jo izroči pri policiji na Bleiweisovi cesti.

Umrl je naš dragi oče, brat, stric, stari oče, svak in tast, gospod

Anton Svetek

računski ravnatelj v p.

v 83. letu starosti.

Pogreb bo v petek, dne 20. septembra ob 2 popoldne od doma žalosti, Gosposvetska cesta 5, na pokopališče k Sv. Križu.

Prosimo tihega sožalja.

V Ljubljani, dne 18. septembra 1929.

Žalujoči ostali.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani

MALI OGLASI

Vsaka drobna **vrstica 1·50 Din** ali vsaka **beseda 50 par.** Najmanjši oglas . . **5 Din.** Oglasi nad devet vrstic se računajo više. Za odgovor znamko! — Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo.

Službe iščejo

Uradnik

neoženjen, z 18 letnim službovanjem pri sodišču in dvema izpitoma, želi službe v odvetniški, notarski ali drugi pisarni ali kot občinski tajnik, - organist in kapelnik za vsa godala. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod štev. 10.331.

Kot učenka

v trgovino želi mesta deklica poštenih staršev z dežele. Dovršila je 4. razred mešč. šole s prav dobrim uspehom. - Nastop takoj. Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Poštena in pridna« štev. 10.345.

Mesarski pomočnik

mlad, išče mojstra, pri katerem bi se še izvežbal v prekajevalski stroki. - Naslov pri upravi lista - pod št. 10.366.

Plačilna natakarica

s kavcijo, išče službo za takoj ali pozneje. Ponudbe na upravo »Slov.« v Mariboru pod št. 827.

Poslovodja

za pekarsko obrt - išče službe kjerkoli. - Naslov v upravi »Slov.« Maribor, pod »Pošten, zanesljiv«.

Službo dobe

Otroška vozička

naprodaj in drugo. Ivanka Požar, Krekov trg 7, pritl., levo, II. vrata.

Hlapec (voznik)

samski, dobi takoj službo pri Karolu Goldschnig, - umetni mlin, Fram. Plača po dogovoru. — Postaja Račje-Fram.

2 mizar. pomočnika

z dežele, poštena in marljiva, vajena strojnemu mizarstvu, sprejmem takoj. Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Mizarstvo v ribniški dolini št. 10.374«.

Nadmlinarja sprejme

valjčni mlin v Sloveniji, ljubljanska oblast, s 14 vagon. mes. kapacitete. - Nastop takoj. - Popolna oskrba v hiši. Ponudbe z navedbo plače in dosedanjega službovanja do 1. oktobra. Naslov v upravi lista pod št. 10.375.

Strojnika

veščega žagnih poslov - sprejme inž. Ignacij Pelhan Žiri.

Strojnik

vešč in izkušen v vseh boljših delih na brzotiskalnem stroju in tiglu, - samostojen delavec pri večbarvnem tisku, točen in zanesljiv pri vsakem delu, dobi nameščenje v moji tiskarni. Ponudbe z opisom vseh sposobnosti in zahtev na: Tiskara Eugen Sekler, Osijek, Desatičina ul. 7.

Mesarski vajenec

zdrav, močan, poštenih staršev, se sprejme pri Karl Deržič, mesar v Brežicah.

Pletenine

oddam šivati na dom. - Naslov v upravi »Slov.« pod št. 10.405.

Učenca

pridnega, poštenih staršev, z dvema razredoma mešč. šole, sprejmem v trgovino mešanega blaga. Ivan Traun, Ptujska gora. Prednost imajo sinovi železničarjev. Hrana, perilo in stanovanje v hiši. — Učna doba po dogovoru. Vstop takoj.

Trgovski pomočnik

mlad, se takoj sprejme v manufakturno trgovino I. Cvikl, Ptuj. — Prednost imajo z dežele.

Zaslužek

Preskrbljeni ste

za vso zimo, ako prevzamete moje zastopstvo v vsaki hiši uporabljivih, - tudi za vsakega siromaka dostopnih predmetov, ki jih z lahkoto prodajate. Din 200 dnevnega zaslužka - lahko delo - nobenega napora. - »Omnia«, Miklošičeva 14.

Pouk

Gosli poučuje

bivši učitelj konservatorija. Študentovska ul. 9/I.

Šoferska šola

prva oblastv. koncesijon. **Čamernik, Ljubljana** (Jugoavto), Dunajska cesta 36. Telef. 2236. Strokovnjaški teoretični pouk in praktične vožnje na različnih modernih avtomobilih, s pričetkom vsakega prvega.

Učiteljica

nemškega, francoskega in angleškega jezika, ki je poučevala v Parizu in v Rimu, prevzame lekcije. - Oferte pod »Dobro« na upravo »Slov.«

Šoferska šola

oblastveno koncesijonirana **I. Gaberščik,** bivši komisar za šoferske izpite, **Ljubljana, Bleiweisova cesta 52.** Praktični in teoretični pouk na podlagi najmodernejših pripomočkov. Prihodnji redni tečaj **prične 1. oktobra.** Poučujem tudi privatno.

Pouk živih jezikov

(francoščina, angleščina, italijanščina, nemščina, španščina) v skupinah in za posameznike. Vpisovanje vsak dan od pol 6 do pol 7 zvečer v Beethovnovi ulici 7, pritličje, levo. Vodstvo: prof. S. J. Jeras-Guinot.

Dijaki

Dijak

se sprejme na hrano in stanovanje pri eni nemških družin, kjer se nahaja absolvent realke. - Pomoč učenja v hiši. — Murko, Maribor, Smetanova 46-II.

Stanovanja

Penzijonisti

boljših krogov od 65 l. naprej stari, samci in vdovci, se vzamejo s 1. oktobrom 1929 na stanovanje, hrano in vso oskrbo. Ponudbe na podruž. »Slov.« v Celju pod »Lepi dom«.

Posestva

Hiša z lokalom

sadnim vrtom in dvema gozdovoma, se proda. — Cena po dogovoru. - Naslov pove uprava »Slov.« pod št. 10.393.

Prodam

krasno enonadstropno vilo s takoj prostim stanovanjem, obstoječim iz 4 sob, kopalnice, kuhinje, sobe za služkinjo, verande, balkona, dveh lepih kleti in vrta. Takoj plačati 250.000 Din, ostalo v obrokih brez obresti. Naslov v podružnici Slovenca v Celju.

Vnajem

Trgovske lokale

v Radovljici v hiši št. 45 oddam takoj v najem.

Lokal

na prometnem kraju se takoj odda. Naslov pove uprava »Slov.« Maribor - pod »Nov lokal«.

Kupimo

Friktions-prešo

(špindel 140/150 mm), rabljeno, dobro ohranjeno, kupimo. Ponudbe s točnim popisom in ceno na Zagreb, Poštanski pretinac 208.

20% KRONSKE BONE
kupi
Pučka štediona i založni zavod d. d.
OSIJEK - Desatičina ul. 27

Hrastova suhadrva
za kurjavo kupim vsako množino. - Ponudbe na:
Franc Oset,
Sv. Peter v Savin. dolini.

Objave

Izjava.

Podpisana Sterle Elizabeta preklicujem in obžalujem, kar sem žaljivega govorila o gdč. Pepci Japljevi in se ji zahvaljujem, da je odstopila od kazenskih korakov. — Sterle Elizabeta.

Svarilo

Lepaj Ivan, Polički vrh 40, svarim vse trgovce, banke, posojilnice in vse druge posestnike, da ne jamčim in nisem plačnik za mojim zetom Matijom Pivec, ker on je brez vsakega premoženja. - Ivan Lepaj, posestnik.

Prodamo

Železno blagajno

srednje dobro ohranjeno, proda L. Vasič, Florijanska ulica 37.

Prodam

dobro ohranjen letnik »Zvona« 1870. - Streliška ulica 29-I.

Puhasto perje

kg po 38 Din razpošiljam po povzetju najmanj 5 kg. Potem čisti beli pub kg po 300 Din. **L. Brozović,** kemička čistiona perja. Zagreb, Ilica 82.

Šivalni stroj

»Singer«, cilinder, se po ugodni ceni proda. Naslov pove uprava »Slov.« pod štev. 10.302.

Debele
luskinaste otrobe
kupite najceneje pri tvrdki
A. VOLK, Ljubljana
Resljeva cesta 24.

Mušičeve vijoline
so res dobre in poceni
Prepričajte se v trgovini,
Gregorčičeva ulica.

Več mlinske oprave:

cilindri, luščilni stroj »Rapid«, jermenice, vodna triba in drugo, se proda. Fran Juvan, valjčni mlin, Srednje Gamaljne, p. Št. Vid nad Ljubljano.

Obrt

Pokrajin. razglednice

izdeluje poceni in dobro fotoatelje Meyer, Maribor Gosposka ulica 39.

Moderna šola novih jezikov

Francoščina, nemščina, angleščina, italijanščina, ruščina. Poučujejo samo **akademsko izobraženi predavatelji,** vsak v svojem materinem jeziku po modernih metodah (Berlitz, znanstvena in dr.). Istotam **nemški otroški vrtec.** Vpisovanje vsakodnevno od 11—12; 18—20; Gosposvetska cesta 16, pritličje. — Začetek tečajev dne 1. oktobra.

Odvetnik v Ptuju sprejme starejšega popolnoma izvežbanega
KONCIPIJENTA
za svojo pisarno. — Ponudbe na
DR. TONE GOSAK, PTUJ, ČUČKOVA HIŠA

Razpis

Občina Trg Šmarje pri Jelšah razpisuje izvršitev zidarskih, težaških in profesijonistovskih del pri zgradbi

nove dvonadstropne stanovanjske hiše

v Šmarju pri Jelšah.

Načrte in popise dobe interesenti pri občini Šmarje pri Jelšah vsak dan med 9 in 12 proti odškodnini 150 Din.

Gradbeni pogoji so isti kot pri Mariborski oblasti.

Ponudbe je predložiti na od odseka izdanih popisih, sicer jih odsek ne bo upošteval. Popravljanje ali pripisovanje k tekstu popisa ali pogojev je nedopustno. Pri vsaki postavki je navesti enotno ceno za delo in dobavo vsega materijala z orodjem, odranjem in nadzorstvom, t. j. kompletno izvršeno. Na podlagi enotnih oziroma pavšalnih cen je izračunati končno vsoto.

Pravilno sestavljeno, od ponudnika podpisano ponudbo je vložiti v zapečatenem ovoju pri občinskem uradu do 29. septembra 1929 do 12.

Občina Šmarje pri Jelšah si pridržuje pravico dati delo v izvršitev komurkoli, ne glede na višine ponudbe, skupno ali posamezno vsakemu obrtniku posebej.

Zakasnelih, nepravilnih ali nepopolnih ponudb občina v nobenem slučaju ne bo upoštevala.

Šmarje pri Jelšah, dne 17. septembra 1929.

Občina Trg Šmarje pri Jelšah.

✚

Društvo vpokojenih javnih nameščencev za Slovenijo javlja tužno vest, da je preminul njega predsednik in ustanovitelj, gospod

Anton Svetek
računski ravnatelj v p.

Njegov pogreb bo v petek ob 14 izpred hiše štev. 5 na Gosposvetski cesti k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 18. septembra 1929.

✝

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA naznanja pretužno vest, da je preminul njen bivši dolgoletni član uprave in pisarniški ravnatelj, gospod

Anton Svetek
računski ravnatelj v p.

Velezaslužnega moža ohrani zavod v častnem spominu.

RAVNATELJSTVO.

Vsem sorodnikom, znancem in prijateljem naznanjamo žalostno vest, da je naš nadvse ljubljeni brat, stric in svak, častiti gospod

Janko Lobé
župnik v Poljanah pri Toplicah

včeraj 17. septembra ob 16, previden s tolažili sv. vere, po kratki bolezni boguvdano izdihnil svojo blago dušo.

Pogreb nepozabnega se bo vršil 19. septembra ob 8 zjutraj v Poljanah.

Prosimo tihega sožalja in molitve za pokojnega.

Globoko žalujoče rodbine:
HENRIK in LUDVIK LOBE, ŽIVIĆ, KOŽELJ, TABOR. OSTALO SORODSTVO.

»Ljudska knjižnica iz založništva Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani«: 25. zvezek: Haggard, HIČI CESARJA MONTEZUME 32 Din, vez. 42 Din. — 26. zvezek: Lorenzini, STORŽEK IN NJEGOVO BURKASTO ŽIVLJENJE 14 Din, vez. 22 Din. — 27. zvezek: Pregelj, OTROCI SOLNCA 24 Din, vez. 32 Din. — 28. zvezek: Haggard, KLEOPATRA 28 Din, vez. 40 Din. — 29. zvezek: Savinšek, IZPOD GOLICE 30 Din, vez. 42 Din. — 30. zvezek: Sienkiewicz, NA POLJU SLAVE 28 Din, vez. 40 Din.

Maurice Renard: 8

Sinja nevarnost

Toda vaša rodbina, mojster.«

»Že vse res, toda pomislite, da bo Marija Terezija volila moža po svoji glavi, naj bo že rodbina za ali proti!«

»Moj Bog!«

»Le pomirite se in proč z žalovanjem. Bodite no pametni! Mari boste celo jokali? Tako lepo solnce je danes, jaz vas tu hrabrim in vi — jokate! Poglejte to lepo jutro!«

»Glejte, jaz se samo bojim, da ima Marija Terezija že drugega izbranega. Na tem pisemskem ovoju vidim pisavo vojvode Agneškega in to me spravlja v obup. Hotel sem ga prehiteti in tako — sem vam danes vse povedal.«

»Dajte sem.«

Podpisan je v resnici »Francois d' Agnes« in pismo se začenja takole:

»Visokospoštovani gospod!

Zvedel sem, da ste Paris tako nepričakovano zapustili. Ravno zato sem pa sklenil, da se drznem k temu koraku, ki pa vam morda ne bo prišel čisto nepričakovano. Upal sem, da se bom mogel osebno zglasiti pri vas, toda...«

Le Tellier si ne upa čitati dalje. Spomni se neke opazke sestre svoje žene, ki se je nanašala na Marijo Terezijo in vojvodo. V duhu primerja oba tekmeca: ubogega, malega učenjaškega nemaniča in drznega, sijajnega mladega sportnika, plemenitaša po rodu in duhu, bogatega na premoženju in duši, z eno besedo izvrstnega človeka! V njegovi notranjosti se oglasi Shakespearejev glas: »Živijo, Le Tellier! Togja hči postane vojvodinja!«

Tedaj pa butne nekaj v vrata, kakor bi mrlič vdrl iz groba in bi zamolklo udaril ob krov.

Le Tellier in Collin sta kar odrevenela. Ne da bi čakal dovoljenja, stopi v dvorano pravcati mrlič. Bled kakor zid, raztrgan in blaten, na čevljih se mu vidi, da je tekal po ostrem kamenju. Široko ima odprte oči in trese se od notranjega mraza.

V prvem hipu Le Tellier kar odskoči, potem pa stopi bližje in prišleca rahlo objame. Prišlec je — to je najstrašnejše — dr. Monbardeau. Kakor grom mu šine v možgane: Marijo Terezijo je zadela nesreča...

»Govori vendar, povej, moja hči...!«

»Tvoja hči? Kaj je s tvojo hčerjo?« sune mukoma iz sebe doktor. »Moja otroka vendar, Henrik in njegova žena sta — izginila!«

Le Tellier vzdihne olajšan. Monbardeau se vrže v stol in jokaje pripoveduje:

»Izginila! Včeraj. Nobenega dvoma ni več. To vam je bila noč! Včeraj zjutraj sta odšla, vesela, srečna, na malo turo na Colombier. Rekla sta, da bosta nemara čez poldan gori ostala in potem ju ni bilo k večerji, pa prav nobenega sporočila od nikoder, da bi se bila kaj ponesrečila, da bi si bil kateri zlomil nogo, se ponesrečil — et cetera. Nič! Nič! Pozno v noči sem ju šel iskat... debela tema vsepovsod... Letam po vaseh — ljudje si tišče ušesa, misleč, da trkajo onivajgi — ne odpro, ne odgovore — derem po gozdovih, rjovem v temo kakor norec, vso noč. Hitim zjutraj domov, misleč, da jih najdem že doma, toda nič. Misli si, kaj počenja moja žena! In sem pritekel semkaj, udrl skozi stranska vrata, da ne bi razburil matere Arquedouvove in Marije Terezije tam na vrtu...«

»Marije Terezije? — Stari, saj si že ves zmešan! Kakšna Marija Terezija, če je pa že najmanj štiriindvajset ur doli pri tebi, v Artemaru? Spomni se vendar! — Včeraj opoldne je vendar pri vas obedovala...«

»Včeraj opoldne? Marija Terezija? — Ali noriš? Nihče je od nas ni videl! Ampak potem...«

Le Tellier čuti, da mu je kri v žilah zledenela. Zre v preplašeni Collinov obraz, čuje operetno melodijo, ki jo še vedno poje Maksim v svojem stolpu...

»Vsi trije so izginili!« zavpije doktor.

»Iskat! Takoj! Hitro!«

Le Tellier zgleda, kakor bi bil ob pamet.

»Iskat, da! Pa ne tako, kakor sem jaz iskal. S pametjo treba. Jaz sem snoči s svojo norostno nemara že najdragocenejši čas zapravil...«

»Prav imaš, trdnih živcev je treba! Pamet, pamet!«

Robert Collin predlaga, naj bi se takoj obvestil Maksim. Vsi trije drve k njemu.

Maksim tiči v svoji podstrešni delavnici med steklenimi omarami in posodami, poje in ima do komolca rdeče roke od ribje krvi.

»Kaj pa je vendar? Papa? — Stric?«

Doktor poroča: Marija Terezija, Henrik in Fabijena so izginili. Treba jih je takoj najti.

Maksim pa Robert se spogledata. Edino onadva imata še trezne možgane. Očeta moreta samo še obupavati. Niti z mezincem ne moreta več migati; bolest jima je vzela pamet.

Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Karel Čeč. Izdajatelj Ivan Rakovec. Urednik: Franc Terseglav.